ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Немачка 1,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 11,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

6. III 1992. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIV ● ЦЕНА 100 ДИН ● БРОЈ 2097

АБРАХАМ СТОУН

У ЕПИЗОДИ

Пољски мрадски штипаљке

За све од 7 до 77

Веровали или не!

ВИЉЕМ ЛИЛИ

(1602-1681)

ПОЗНАТИ ЕНГЛЕСКИ АСТРОЛОГ, РАДИО ЈЕ КАО ЗВАНИЧНИ ПРОРОК У БРИТАНСКОЈ АРМИЈИ. ИМАО ЈЕ ЗАДАТАК ДА ПОДИЖЕ МОРАЛ ВОЈНИКА ПРЕДСКАЗУЈУЋИ ИМ ПОБЕДУ.

ДИНОСАУРУСОВИ ТРАГОВИ

НАЛАЗЕ СЕ НА СТЕНИ У ПЛАНИНИ МОНТЕГЈУ, ДРЖАВА МАСАЧУСЕТС (САД).

Едвин Корис

(1795-1872)

ПОЗНАТИ БРИТАНСКИ ЛИНГВИСТА, ПРЕВЕО ЈЕ БИБЛИЈУ НА ПОРТУГАЛСКИ, ШПАНСКИ, ПЕРСИЈСКИ, ФРАНЦУСКИ, АРАПСКИ, БУГАРСКИ, ИТАЛИЈАНСКИ И МАЂАРСКИ.

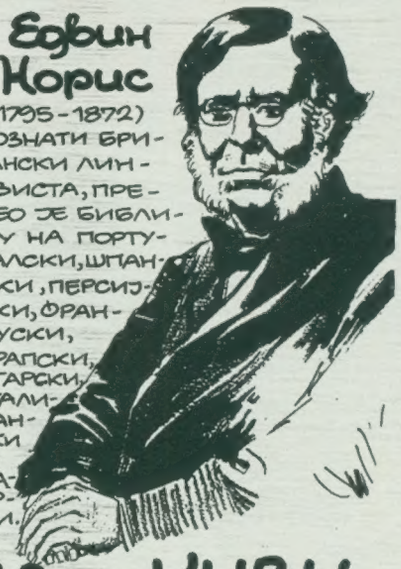

ХИЉАДЕ КРАБА

ПРЕПЛАВИЛО ЈЕ 1958. ГОДИНЕ ЖЕЛЕЗНИЧКУ ПРУГУ У МАНСАНИЉУ У МЕКСИКУ И ПОТПУНО ЗАУСТАВИЛО САОБРАЋАЈ.

ТОМАС ТИЛФОРД

(1757-1834)

СА 18 ГОДИНА ИЗГРАДИО ЈЕ У ШКОТСКОЈ 1117 МОСТОВА И 1609 КИЛОМЕТАРА ПУТА.

КИВИ

НОВОЗЕЛАНДСКА ПТИЦА НЕЛЕТАЧИЦА, КАД ПОЈУРИ, МОЖЕ ДА ПРЕТЕКНЕ ЧАК И ПСА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● и даље се измишљају нови бицикли! Најновији, видите на фотографији, склопљен може да стане у обичну спортску торбу димензија 50 × 26 × 27 центиметара. Али, за само 15–20 секунди већ сте у седлу.

●●● међу многобројним сувенирима који су се појавили поводом двестоте годишњице Моцартове смрти био

је и један чију су продају организатори обележавања овог датума забранили. Ради се, наиме, о ноћној посуди са ликом Антонија Салијерија, италијанског музичара и највећег Моцартовог противника.

●●● један од најзапаженијих експоната на међународном сајму златара и драгуљара одржаном у Токију била је копија њујоршке Статуе слободе висока 45 центиметара и начињена од осамнаестокаратног злата, сва украшена дијамантима.

●●● група кинеских ветеринара дошла је до закључка да ружичаста боја делује умирујуће на животиње, посебно на кокошке. Оне у ружичастим кокошињцима носе више јаја, могу да мирније и лакше подносе живот у тесним кавезима. Сада је у току опит са 140 носиља које су добиле ружичаста оптичка сочива.

●●● у Великој Британији убудуће ће се вештачка клизалишта заливати синтетичком материјом. Терен ће се пред хокејашку утакмицу поливати нарочитим раствором који постаје клизав као

површина леда. Хемијски састав материје чува се као најстрожа пословна тајна.

●●● најдужи шпагети на свету не праве се у Италији већ у Белгији. Нови светски рекорд постигнут је у у јулу прошле године у Бриселу када је један продавац и занатлија који израђује тестенине направио шпагет дугачак 143 метра и тежак 72 килограма. Претходни рекорд износио је 108 метара.

Илустровао: Зоран Петканић Петко

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

Distributed by King Features Syndicate

© 1991 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

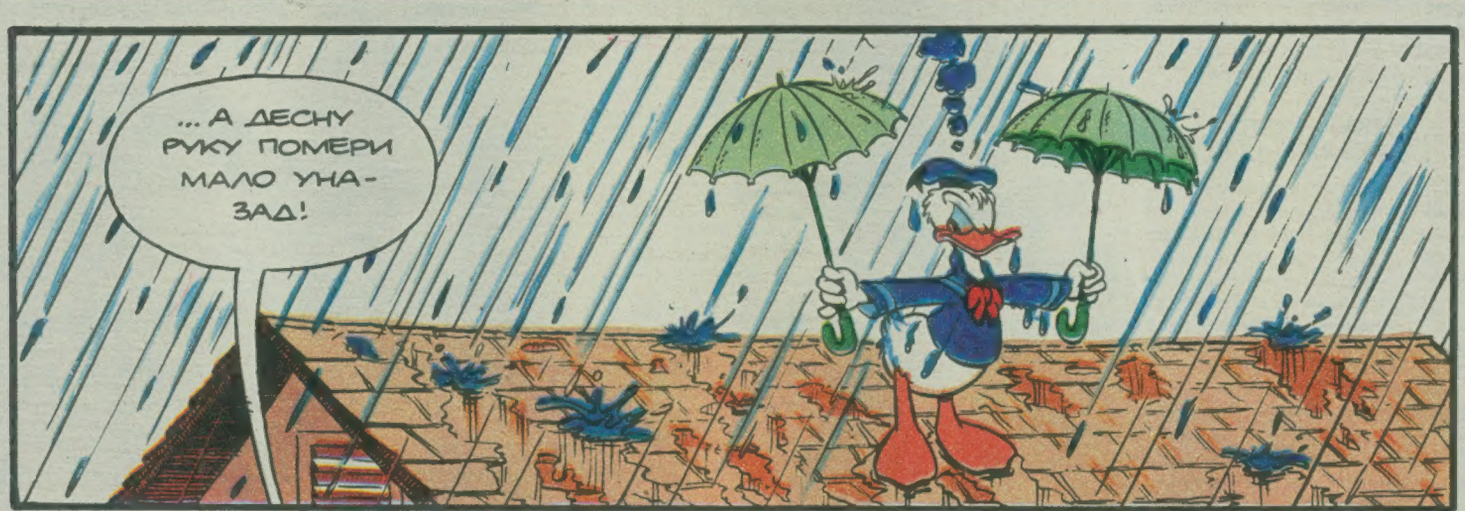

НЕСРЕЋЕ СРПСКИХ ВЛАДАРА

ГЛАВУ ДАМ

Сасвим је сигурно да је (немачка) пословица – „Власт је кошуља која се само с кожом скида" – једно од уточишта нашла и у српској историји. Ово је мали прилог повести која станује на овим просторима и у којој запажено место имају убиства владара. Углавном међусобна, кад је отац насрнуо на сина, син на оца, брат на брата, кум на кума...

Витак и окретан, он у два-три корака прилети колиби, али тако пажљиво и нечујно да ниједан листак не шушну под његовим ногама. Дошавши до колибе, наже се и опрезно провири кроз рупу између приспољених дасака. Затим наслони секиру крај себе, оберучке узе једну даску и уклони је на страну. Сада уклони и другу и пред њим се направи поширок отвор тако да је Карађорђе лежао управо према њему. Он застаде мало и за један трен ока гледао је Карађорђа. Затим се обазре, грчевито дочепа секиру, мало се раскорачи, измахну и из све снаге лупи Карађорђа ужником у груди...

Ђорђе промукло рикну, као рањен лав, појми да се дигне и дочепа десном руком за балчак сабље, која му је лежала преко крила, и извуче је до пола... Но, у томе стиже и други ударац. Ово је сада био ударац сечицом. Жртва потмуло простења и сасу ла се са свога лежишта, крв шибну у млазевима и попрска убицу по рукама и лицу... Све је било свршено...".

Овако је Пера Тодоровић описао можда најчувеније убиство у целокупној српској историји. Бар оно које се директно односи на беспоштедну борбу за власт. Владар је (књаз Милош) дошао главе другом владару (вожд Карађорђе). Не због тога што је један желео, лично, да убије другог. Владаре, по старом добром опробаном изговору, убијају „државни интереси и разлози". Посебно кад се, то је својствено и овим просторима у безмало свим временима, крунисане главе сваког јутра буде с реченицом (не)оправдано приписаном само Лују XVI: „Држава – то сам ја!"

А српска историја нити је почела нити се окончала у ноћи између 13. и 14. јула 1817. Имала је државу и после убиства Карађорђа, али и много, много пре...

Мутимир против Клонимира

Историчари загледани у поприлично далеку прошлост кажу да је творац прве српске државе, око 850. године, био Властимир и да је владао на територији горњег тока Таре, Пиве и Дрине. Уз велико мешање са стране тада много моћнијих Бугара и Византинаца.

Они који су код нас склони да већину својих неспоразума и дооба припишу злим комшијама и њиховим свакојаким заверама, већ у тим временима могу да нађу потврду сопствених уверења. Наиме, већ Мутимир, Властимиров син, замутио је мир са браћом Стројимиром и Гојником, а уз помоћ бугарског, односно византијског двора. Да би се сваког јутра мирно будио с већ познатом реченицом, он је браћу предао Бугарима. Уз то је постао први српски владар који је спровео начело примогенитуре (право прворођеног). И тако је српска историја стигла до Мутимировог најстаријег сина Прибислава.

Закратко, Петар, Гојников син, одузима му престо и приморава на бег, чак у Хрватску. Али ни Петар није задуго миран. Војску је на њега подигао Брано, средњи син Мутимиров, и изгубио. У овој не баш славној историји остао је бар упамћен као први претендент на српско жезло који је ослепљен. Без главе затим остаје и Клонимир, син Стројимиров. Превише се ослонио на помоћ Бугара погрешно проценивши да ће Византинци изневерити Петра.

Непријатељ, је л', никад не спава. На све моћнијег Византинцима ближег Петра, Бугари упућују Павла, сина Брановог. По систему да све остане у фамилији. Ни Павле војнички ништа није могао Петру. Постоји, међутим, увек и други начин. Бугари су позвали Петра на свој двор, примирја ради. Понекад чак и моћни владари постану лаковерни, вероватно верујући да им више нико ништа не може. Петар је окован умро у бугарској тамници.

Сместивши се на дуго прижељкивани престо, Павле Брановић је помислио да је коначно зграбио вечност, засигурно изгубивши из вида да око себе има гомилу рођака који би хтели да буду владари уместо владара. Ту је и спољни непријатељ, овога пута у обличју византијског двора. У игру, крваву и увек неизвесну, улази Захарије, син Прибислава Мутимировића. И он, попут свог оца, доживљава пораз и три године робија у бугарским казаматима.

Захарије је у тамници научио још једну лекцију како да се докопа престола. Приклања се Византији и успева. Јесте, али сада Бугари нису срећни, те упућују војску на њега. У бици побеђује нападач, али након неколико година – из историји досад непознатих разлога – напушта престо и бежи у Хрватску. Као својевремено отац му Прибислав.

На престолу српске државе тада се угнездио Часлав, син Клонимира. Поред гомиле претендената на његово место, и увек при-

ПРЕСТО – ЈОК!

сутних Бугара и Византинаца, појављују се, са севера, и Мађари. И тако, око 960, Часлав одлази у историју као први српски владар који је погинуо у борби против (спољњег) непријатеља и последњи из потомства првог српског властодршца Властимира...

Худа судба Дечанског

Немањићи су несумњиво заштитни знак за такозвано златно доба свеколике српске историје. У време њихово Србија постаје права озбиљна држава и сила, не само на Балкану. Уз то, једино у њихово доба Србија има цара, првог и последњег. Међутим, борба за власт ни за трајања династије Немањића није била ништа мање крвава.

Немања и син му Стеван Првовенчани, први крунисани српски краљ, владали су мирно, без данас видљивих унутардинастичких сукоба. Можда понајвише захваљујући миротворцу Сави. Невоље по Немањиће, још више по Србију, настају смрћу Стевана Првовенчаног.

По праву примогенитуре, краљ постаје Радослав и, уз помоћ Саве, влада пуних десет година. Млађи Владислав не жели да вечно остане други и сврговава првог. Опијеност отрбљеном влашћу кратко траје јер Сава умире и он губи главни ослонац у дотад успешном зауздавању осталих претендената на српски престо. Уз то, из прогнанства у Дубровнику, а очајан што га је жена оставила и побегла за команданта Драча, у Србију стиже и Радослав. Ко зна, можда се отад на овим просторима усталила пословица да док се двоје сваћају, трећи срећу граби.

Трећи син Стевана Првовенчаног Урош I није до краја био срећан. Мада је, сведочи историја, био добар владар, тако није мислио његов син Драгутин. По наговору супруге Катарине, кћерке угарског краља Стевана V, из тазбине диже буну и постаје краљ уместо краља-оца. Судбина, међутим, ни њему као владару није наклоњена из на изглед сасвим прозаичног разлога. Пао је с коња и сломио ногу. А краљ, наравно, мора да има бар обе здраве ноге, „да је кадар стићи и утећи...". Власт је приграбио брат му Милутин, по много чему значајан владар.

И тако историја српских крунисаних глава стиже до најнесрећније у лику Стевана Дечанског, Милутиновог сина. Већ као голобради младић морао је у заточеништво, и то на двор татарског бана као талац. Онда се побунио против свог силног и суровог оца. Ослепљен је и послат тамо далеко у Цариград, у заробљеништво. Да несреће увек иду у низу, слепи син моћног оца уверио се у граду на Босфору где му је умро млађи син. Изгледа да је тек тада силни Милутин показао мало очинске љубави те је позвао сина да се врати и дао му неке земље на управу.

Након Милутинове смрти међу браћом је плануо рат око права на престо. Стеван је изашао као победник савладавши брата Константина, али и Драгутиновог сина Владислава. Али, и слепи Стеван Дечански је имао сина, нестрпљивог престолонаследника Душана, потоњег цара свих Срба (и шире). Несрећни Стеван је завршио у тамници. Неки историчари склони су тврдњи да је умро од туге и старости, други сумњају да је удављен по наредби сина.

Цар Душан, с надимком Силни, силно је проширио и учврстио српско царство. И умро млад, без обзира што су савременици забележили да је био необично висок, крупан и снажан човек. Неки историчари тврде да је отрован, а неке најновије спектро-хемијске анализе костију чак им дају за право.

О даљој судбини некад моћног царства довољно говори надимак Душановог сина – Урош Нејаки. Прво су се отцепили моћни феудалци а онда су дошли Турци. И скоро пет векова није било заваде међу великашима јер их није ни било.

Балканска крчма без фајронта

Новија српска историја такође не оскудева примерима: све за власт, власт низашта. Већ је описано убиство Карађорђа, откад и датирају дуговеки сукоби између Карађорђевића и Обреновића.

Кнез Милош је редак случај владара који је умро од старости. Меци су, међутим, стигли његовог сина Михаила. Мада је суд пресудио да Карађорђевићи нису учествовали у завери, што је на неки начин доцније потврдила и историја, сумња је остала.

Краљ Милан, први српски краљ после Косова, очигледно није могао да издржи терет власти – прича се, поред осталог, да су за њим лудовале све жене Европе – те је у историју српских владара ушао као први и једини који је својевољно абдицирао.

Његов син, краљ Александар, није био те среће. Хици завереника стигли су га у ормару спаваће собе у сопственом двору. И њему је жена дошла главе. Драга Машин се машила саме круне, као краљица...

У уроти је страдао и краљ Александар I Карађорђевић, тамо далеко, у пријатељској Француској. Његов син, малолетни краљ Петар II, умро је у изгнанству, обезвлашћен.

Стигло је потом време нових краљева и царева. Другачијих титула, али ништа мање жедних власти. Ни мање сурових у међусобним обрачунима. Јер, како вели једна пословица: „Власт је крчма из које нико не излази трезан!" А тако их је мало којима је довољан напрстак те чудотворне текућине.

П. Милатовић

Илустровао: Брана Јовановић

БИЛИЈАР ЈЕ МУШКА СТВАР

ЕЛЕГАНТАН И ОПАСАН

Магичном снагом привлачио је крунисане главе и војсковође, књижевнике и молере, милијардере и гангстере. Због њега су коцкари губили имања, њихове жене провеле многе бесане ноћи и пролиле море суза. Данас профи играчи желе само једно: да то буде спорт, а да њихове мечеве преноси ТВ, као фудбалске или тениске

Тако би био и ред, историјски гледано, кажу они. Јер много пре белог спорта и фудбала билијар је био врло популаран а играо се такође на земљи, добро утабаној. Француски краљ Луј XI (1423–1483) обожавао је билијар, али му је с годинама све теже падало да се савија (патио је од бубрега), па је једног дана, каже предање, наредио да му направе „терен на столу". Тако је рођен билијар!

Од Едварда Робинсона до Пола Њумена

Од тада па до наших дана билијар је остао искључиво мушка ствар. Забележена су само два чувена изузетка, две довољно славне и екстравагантне енглеске краљице које су себи могле да дозволе луксуз да обожавају билијар – Елизабета I (1533–1603), кћерка Хенрија VIII и његове друге жене Ане Болен, под чијом је владавином Енглеска започела свој пут ка првој индустријској и колонијалној сили света, и

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Чувене белгијске кугле: фабрика Салик у Калеђнелу (Белгија) позната је по својим квалитетним билијарским куглама. Годишње их произведе 6–7 милиона. Овде је приказана фаза ливења: синтетичка гума сипа се у округле калупе.

злосрећна Марија Стјуарт која се билијаром разонодила у Шкотској док је 1568, нису свргли са престола, а касније јој и одрубили главу.

Пуна четири и по века билијар је остао привилегија џентлмена који су у својим клубовима, у салама обложеним од пода до таванице храстовином, могли целе ноћи, уз пиће и лулу, да на миру проговоре, ћуте, играју, комбинују и уживају у „геометрији простора". У 19. веку столови са зеленом чојом преселили су се у официрске клубове, а потом и кафане задржавши и даље ореол нечег тајанственог, неприступачног свима, па и недозвољеног.

Своје најсјајније тренутке билијар дугује филму. Ко се не сећа сцене: сала у полумраку, ниско спуштена светиљка, заустављен дах уочи одлучујућег ударца, лице чувеног гангстера у позадини. Иза овог имића крије се, међутим, елегантна и префињена игра која заиста није за свакога.

Само за оне са челичним нервима

На почетку све изгледа доста једноставно: са две беле и једном црвеном куглом и билијарским штапом треба направити карамбол, другим речима – својом куглом бр. 1 ударити куглу бр. 2, а затим куглу бр. 3. То је основа игре зване карамбол која има много подваријанти (да се, рецимо, белом куглом прво удари друга бела са две наспрамне црне тачке, па тек онда кугла број 3, црвена, којом се никад не игра већ служи искључиво за ударање). Ако ударац успе, то доноси један поен, а ви настављате да играте све док постижете поене. Кад промашите, на сцену ступа противник који преузима игру и то у затеченом стању.

У томе лежи разлог зашто се овај виртуозни спорт не препоручује онима којима су се у свакодневним стресовима живци истањили. Замислите само једног доброг играча у форми, концентрисаног и расположеног који сатима ниже карамбол за карамболом, скупљајући поене, док његов противник, погледа прикованог за зелени сто, чека свој ред и разумећете суштину ове игре. (Карамбол може да се игра до бесвести, ако се играчи унапред не договоре до колико се поена игра.)

Међутим, да би неко постао добар играч, кажу знаци, он мора да има и главу и руку. Главу да би ударајући унапред предвидео идеалну путању кугле тако да му се згодно намести за следећи ударац, руку да би куглу упутио у жељеном правцу и потребном јачином. За све то треба имати живце као конопце, савршену концентрацију и, што је врло важно, изванредну физичку кондицију јер се сатима стоји, игра у сагнутом положају, изводе ударци из најразличитијих поза.

Идеја др Бајера

И данас се, као и некада, билијар игра за славу или паре, или и за једно и за друго. „Професионалци", међутим, сада желе да билијар постане прави спорт, и то много популарнији него што јесте. Невоља је у томе што је ова игра сложена и тешко би прошла на малом екрану. Изузетак је узбудљиви „дрејбанд" у коме се поени теже постижу, краће траје и има једноставнија правила.

У чему је разлика између карамбола и дрејбанда?

Док се карамбол игра са три кугле на столу без рупа, за дрејбанд је потребан сто „рупаш" или „пул" са четири отвора у угловима и једним у центру, а игра се са 10 лоптица које су у почетном положају поређане као пирамида (1, 2, 3, 4, кугле), а и правила су отежавајућа: пре но што својом куглом ударите другу, она мора три пута да удари о ивицу (мартинелу) што захтева велико умеће јер сваки пут треба да предвидите најбољи положај који ће она после одбијања заузети.

Постоји и енглеска варијанта ове игре – снукер, у коме се једном лоптицом бије осталих 10, а циљ је да својом куглом утерате противникове у рупе, с тим што ваша при том не сме да упадне јер се онда губе сви поени зарађени у том штапу. Цео терен изделен је линијама са којих сме или не сме да се туче...

Године 1986. немачки милијардер др Бајер повео је акцију да билијар постане прави спорт који ће из полумрака кафане изаћи на светлост дана и под телевизијске рефлекторе. Изабрао је 12 најбољих играча света, понудио им уговоре и организовао Светски билијарски куп у дрејбанду. Телевизија је подржала покрет, новине су им спремно уступиле ступце. Билијар је почео да се шири и добија све више следбеника, међу којима је велики број жена. Судећи по примеру двадесетдвогодишње Магали Декландер, петоструке шампионке Европе, оне у билијар улазе на велика врата.

Припремила:
В. Милићевић

МА ШТА КАЖЕШ

ОХ, ЦЕФРИ ДАРЛИНГ!

На званичном ручку код британске краљице Елизабете II приређеном у Бакингемској палати за седморицу светских лидера који су се састали јула прошле године у Лондону, супруга министра иностраних. послова пришла је председнику Бушу и раздрагано га поздравила:

– Ох, Цефри, тако је лепо видети те опет!

– Извините, ја сам Џорџ Буш, председник Сједињених Америчких Држава – одговорио је Буш вешто крију̂ћи запрепашћење.

– Па, у сваком случају веома личите на Цефрија – профрктала је госпођа и разочарано се удаљила.

Амерички министри Брејди и Бејкер потрудили су се да Буш не заборави како понекад чак ни први човек најмоћније силе на свету није нарочито важан. Обојица су целог тог дана председника САД звали Цефри. ■

БЕСПРЕКОРНИ ГРАЂАНИН

– Шта мислите да ли ћу моћи да живим још педесет година? – пита углађени господин лекара.

– Колико вам је година?

– Четрдесет, докторе.

– Да ли се коцкате, пијете и јурите жене?

– Какви? Никада се нисам коцкао, алкохол не подносим а жене презирем. Ја, у ствари, немам ниједног јединог порока.

– Па због чега, онда, доврага, желите да живите још педесет година?■

О КРАВАМА С КОМЕНТАРОМ

Када је мој син имао пет година, одвео сам га на стару фарму мога деде да бих му показао колико је напорног рада и вештине некада изискивала обрада земље и гајење стоке. Ушавши у шталу, чежњиво сам се загледао у високе руком рађене старе чврсте мердевине које су водиле на таван и објаснио синчићу да је некада тамо горе његов прадеда држао сено којим су се хранише краве. Био сам дубоко гануг снажним утиском који је ово изазвало код мог детета све док мали није прокоментарисао: „Кладим се да је тим кравама било страшно тешко да се пењу уз ове стрме мердевине!" ■

ЦЕНКАЊЕ

Једнога дана у прометној улици у Паризу просјак прилази девојци пружајући руку за милостињу:

– Хеј, лепотице, да немаш педесет франака?

– Нити сам лепа, нити имам педесет франака.

– Па, ниси ни тако ружна, дај двадесет пет!■

ЈЕДНО, АЛИ ВРЕДНО

Жива воденица звали су боксера Харија Греба (1894-1926), светског шампиона у полутешкој категорији, јер су му на рингу огромне, снажне руке биле у непрекидном покрету. Сматрало се да је неуништив. Он је једини човек који је тукао славног Џинија Танија, касније светског првака у тешкој категорији, задржао његову шампионску круну три године, одбранио је од изазивача девет пута, победио у више од триста рунди и један једини пут, у двадесетој години, био нокаутиран и то пошто је сломио руку.

Е, тај и такав боксер је, а да то нико осим њега није знао, био потпуно слеп на једно око. Ово је откривено тек када је умро после операције ока, два месеца пошто је титулу светског првака изгубио у мечу с Тајгером Флауерсом.■

ГРЕШКА У АГОНИЈИ

Пре две године морао сам да летим авионом компаније која је била толико озлоглашена због редовних и сталних закашњења да су је прозвали „Авиотранспорт Агонија". Лет је од самог почетка био као по калдрми и ми путници мењали смо боје од беле до зелене и обрнуто. Најзад нам се, преко разгласа, обратио сам пилот:

„Принуђен сам да вас обавестим о нечем крајње непријатном по наш углед. Слетање, предвиђено за 17,30 h, биће тачно на време. Како већину вас чине наши редовни путници бизнисмени, извињавамо се што смо вам пореметили планове."■

САУЧЕШЋЕ

Као добровољни водич и тумач кроз Универзитет у Сескечивену (покрајина у Канади) пратио сам једном групу ђака основне школе по Природњачком музеју. Једног дечака запањила је огромна изложена мамутова кљова. „Мамути су изумрли а то значи да су нестали с лица Земље пре много и много година", објаснио сам. Клинац ме је погледао разрогачених очију и упитао: „Да ли сте били страшно тужни када се то догодило?"■

МРТАВ У СЕДЛУ

Без обзира колико би нешто изгледало безнадежно, амерички џокеј Френк Хејз давао је све од себе да победи. Тако је на грлу Свит Кис (Слатки пољубац), тоталном аутсајдеру које је на кладионицама вредело бедних 20:1, на стиплчезу у Белмонту јула 1923. године јахао као да му је то последња трка у животу. И била је. Хајз је победио али га је, вероватно у урнебесном финишу, погодио инфаркт. Када су притрчали да му честитају на сјајној и невероватној победи, нашли су га мртвог у седлу. Сматра се да је он једини џокеј на свету који је трку добио постхумно.■

Илустрово: Зоран Петканић Петко

Иде Земља око Сунца

ДИВАН КОЊ БЕЗ ТРИ НОГЕ

Муке једног астронома да „исправи" Коперника и усагласи црквено и научно поимање света

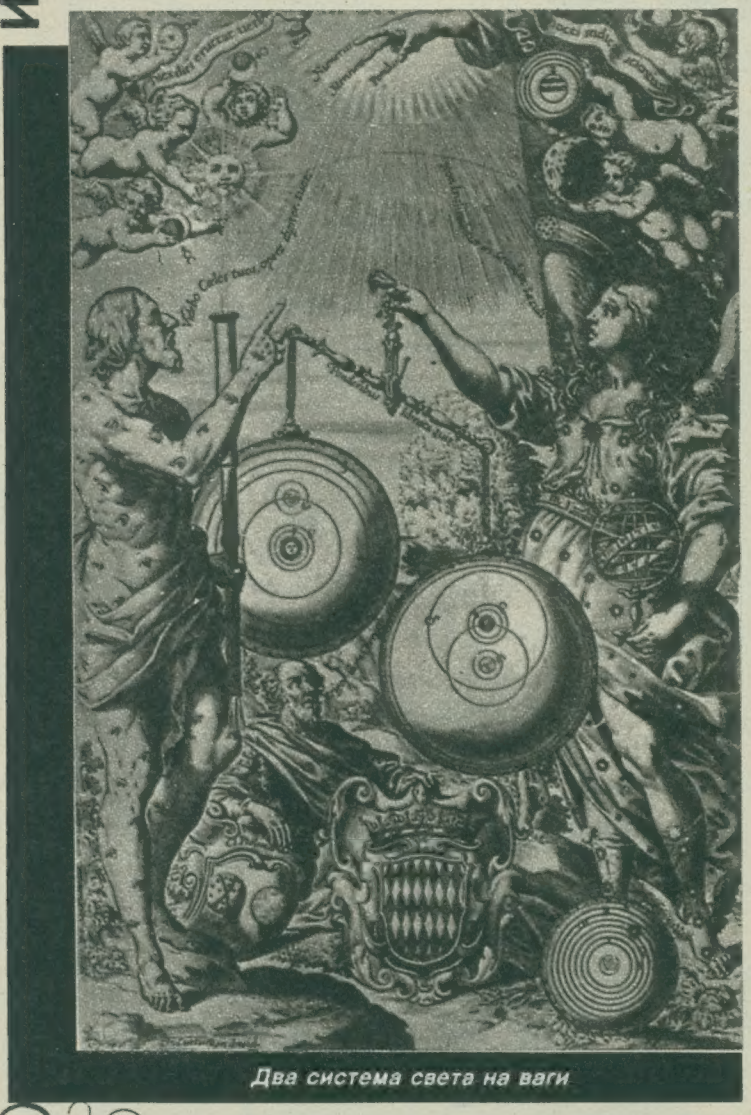

Два система света на ваги

Када је у 16. веку астроном, учени правник и лекар Никола Коперник изнео своју теорију о непокретном Сунцу као средишту Сунчевог система и тиме потпуно изменио дотадашњу слику света, многе његове учене колеге астрономи упорно су покушавали да оборе, а неки и да исмеју ову његову теорију.

Коперник је био искрен хришћанин и прави верник. Као каноник у Фрауенбургу, у Источној Пруској, живео је, тако рећи, у крилу католичке цркве. Поштовао је, њено учење, али није могао да ћути када је проучавајући небеска тела дошао до револуционарног открића: извесна својства планета и њихових кретања могу се лакше разумети ако се претпостави да се Земља, као и остале планете, креће кружном путањом око Сунца. О својим истраживањима и закључцима Коперник је на латинском језику написао обимну расправу и посветио је папи. Расправа је објављена тек 1543, исте године кад је Коперник умро.

Неколико десетина година пре тога протестанти су се одвојили од католичке цркве. Они су одлучно и са огорчењем одбили ново астрономско учење. Реформатор Жан Калвин цитира 93. псалм Генезе: „Земља је тако устројена да се ОНА не може кретати." Он је желео, и надао се, да се нико неће усудити да „Коперника постави изнад ауторитета Светог Духа".

Погните главе!

Мартин Лутер назвао је Коперника глупаком који жели да обори и уништи целокупну астрономску науку. Меланхтон, његов „главни саветник", како бисмо данас могли рећи, препоручивао је најстроже мере против „безбожности Коперникових присталица". „Сунце се рађа и залази, а затим, хита да стигне на исто оно место да би се ту поново родило" – наводи он из Библије речи мудрог цара Соломона.

Иако је Коперник своју научну расправу посветио папи, и католичка црква оштро је осудила његово учење. Бог је, по црквеном учењу, створио човека као круну свог стваралачког дела, по својој слици и прилици, и касније му послао свога сина. Због тога и Земља, коју је одредио као човеково станиште, мора да буде средишња тачка света као што је то, уосталом, лепо и тачно изложио у свом учењу велики грчки научник Птоломеј још у другом веку. И сад Коперник и његове присталице тврде да је Земља само планета међу другим планетама. А где је онда ту место за НЕБО и небеске силе?

Године 1616. Света инквизиција, која је бдела над питањима вере, доноси следећи закључак: Коперниково учење сме се сматрати само као математичка фикција, али никако као физичка реалност. Многи научници тог времена били су тада приморани да погну главу пред овом одлуком цркве: Галилеј је стављен у кућни притвор, Рене Декарт повукао је из штампе свој тек завршени спис о планетном систему.

И вук сит...

Коперниково учење ставило је на грдне муке астронома и језуитског каноника Ђованија Батисту Ричолија који је био професор универзитета у Болоњи који спада међу најстарије на свету. За велеученог и дубоко религиозног Ричолија Коперниково учење

Каноник и астроном Ђовани Ричоли

било је неприхватљиво. С друге стране, он је као астроном уочавао слабости Птоломејевог схватања света који је у средиште стављао Земљу око које кружи Сунце, Месец и друге планете. Размишљао је, размишљао и најзад смислио систем који је био компромис између Птоломејевог и Коперниковог система. У средишту света и код Ричолија стоји Земља која се не креће. Око ње се врте Месец, Сунце, Јупитер и Сатурн. Остале три планете – Меркур, Венера и Марс – не окрећу се око Земље већ око Сунца. Мало Птоломеј, мало Коперник.

Своје схватање света Ричоли је изнео 1651. године у обимном делу које је стекло велику популарност. Као што је у то време био обичај, књига је била илустрована веома лепим бакрорезом који сликовито приказује главне поставке аутора. На бакрорезу са две алегоријске фигуре, стара и нова астрономија, које на великим теразијама одмеравају – и упоређују – Коперникову и Ричолијеву слику света. Сасвим разумљиво, Ричолијев тас претеже те према томе Коперниково учење мора бити одбачено. Али, одбачена је и Птоломејева представа о свету – она лежи на земљи.

Сасвим је сигурно да је Ричоли искрено веровао у тачност своје теорије. За њега су Библија и наук Господњи били истина у коју се не сме и не може сумњати. Још када је свој суд о Копернику изрекла и католичка црква, та је истина само још и потврђена. Двоумљења више није могло бити: Земља стоји непомична и она је средиште света. Али, Ричоли је био и астроном па је покушао да помири два учења: Коперниково и црквено. Компромис коме је прибегао можда би се најбоље могао описати једном Ајнштајновом изјавом поводом нечег лепо смишљеног али нетачног: „Диван коњ. Једино му недостају три ноге!"

К. В.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

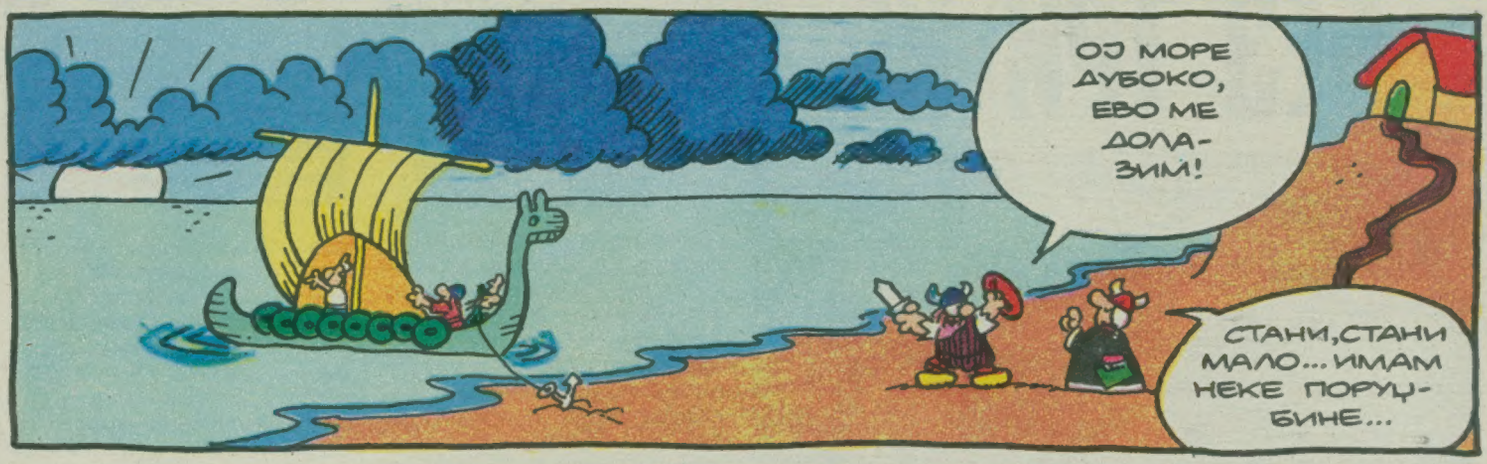

Стари великани – новчанице нове

НАЈВИШЕ ВРЕДЕ БРАЋА ГРИМ

Овако се утврђује исправност новчанице
D
На изглед неодређена мрља посматрана према светлости претвара се у слово D
Вредност новчанице је у микрослогу и због тога се не види голим оком
Особе оштећеног вида или слепе препознају новчанице не само према њеним димензијама већ и према рељефним, избоченим бројкама.
Сигурносна нит: уткана је у новчаницу и појављује се на површини у одређеним размацима. Сија сребрнастим сјајем. Вредност је у нит утиснута микрослогом.
Ознака „сто немачких марака" појављује се на задњој страни као улегнућа

На свим новчаницама налазе се ликови славних личности немачке науке и културе 18. и 19. века. Са новчанице од сто марака, која је увек била и највише у оптицају, од дана коначног повлачења неће више гледати Себастијан Минстер (1489-1552) славни и строги географ, картограф и космограф, већ нежна пијанисткиња Клара Шуман. И једна новина: Немачка први пут добија и новчаницу од 200 марака с ликом лекара Паула Ерлиха.

Две најзначајније одлике нових немачких папирних новчаница су, како кажу стручњаци, следеће: њих је скоро немогуће фалсификовати и њихову вредност могу да одреде и особе лишене вида

КЛАРА ШУМАН

(1819-1896) била је у читавој Европи цењена и слављена клавиристкиња, композитор и музички педагог. Све то симболишу лира на предњој страни, клавир на задњој страни, обриси зграде конзерваторијума у Франкфурту где је предавала, као и музичка виљушка на белом пољу. Клара Шуман је познавала све велике композиторе свог времена, изводила њихова дела као и дела свог супруга Роберта Шумана (у позадини предње стране лајпцишки Гевантхаус, дом за одржавање концерата, где је најчешће свирала). Лик на новчаници израђен је према минијатури од слоноваче, раду непознатог аутора.

ПАУЛ ЕРЛИХ

(1854-1915) хемичар и бактериолог, професор универзитета и управник Института за експерименталну терапију у Франкфурту на Мајни, оснивач је и научне хемиотерапије. Симболи његове делатности јесу Ескулапов штап и реторта на белом пољу задње стране новчанице. За своја достигнућа у области имунологије – симболи за то су микроскоп и структура ћелије на задњој страни – добио је 1908. године, заједно с руским биологом Иљом Иличем Мечниковим, Нобелову награду за медицину. Годину дана касније са својим сарадницима пронашао је салварзан, прво делотворно средство против сифилиса. Због тога се на предњој страни новчанице налази структурна формула арсенобензола. Лик на новчаници израђен је према једном снимку начињеном на дан његовог шездесетог рођендана.

МАРИЈА СИБИЛА МЕРИЈАН

(1647–1717) била је познат природњак и уметница. Претежно је проучавала метаморфозе инсеката (симболи за то су једна оса на предњој страни новчанице, као и једна гусеница и лептирица на задњој). Своја запажања „бележила" је на бакрорезима. Симболи за то су у бакрорезу израђена биљка звана лављи зуб чији је цвет представљен на белом пољу задње стране. Њен лик на новчаници израђен је према слици Рудолфа Шеленберга.

ВИЛХЕЛМ (1786–1859) и ЈАКОБ (1785–1863) ГРИМ.

По образовању су били правници а по свом научном раду филолози и историчари књижевности. Године 1838. почели су да раде на речнику немачког језика (отуд слова А на предњој страни новчанице). Најпознатији су по својој књизи „Дечје и домаће бајке браће Грим". На задњој страни новчанице је илустрација за њихову бајку о сиромашној девојчици и новчићима који падају са звезда као и факсимил једне странице њиховог речника. Њихови портрети израђени су према слици Елизабете Јерихау.

КАРЛ ФРИДРИХ ГАУС

(1777–1855). Један од највећих немачких и светских математичара, истакнут физичар и астроном (крива и метод њене поделе на предњој страни. Гаус је израчунао путање планета (симбол: секстант и путање планета на задњој страни) и премерио краљевину Хановер. Био је професор астрономије и директор опсерваторије у Гетингену. Још као осамнаестогодишњак дао је допринос вишој аритметици, алгебри, теорији бројева и пронашао је метод најмањег квадрата. Гаусов партнер на новчаници израђен је према копији слике Готлиба Бирмана.

К. В.

АЗУРНОПЛАВИ КАМЕН И У ЊЕМУ БУДУЋНОСТ

ПОСЛЕДЊЕ ПРЕДСКАЗАЊЕ БРАХАНСКОГ ПРОРОКА

„У далекој будућности видим пропаст лозе својих убица. Видим господара породице Сифорт, последњег овога рода и имена, глувог и немог. Он ће бити отац четири сина који ће пре њега отићи у гроб...”

Догодило се, каже легенда, једне вечери почетком 17. века на острву Луис, највећем из архипелага Хебридских острва у Атлантском океану на северу Шкотске. Госпођа Мекензи, дотад сасвим обична мештанка, извела је на пашу овце у близини старог запуштеног гробља.

Пала је ноћ и, потпуно неочекивано, све надгробне плоче почеле су да се љуљају и тресу да би, уз силовит прасак, попуцале остављајући отворене гробове. Из њих су излетели духови покојника и разлетели се на све четири стране света нестајући полако с видика.

Госпођа Мекензи, више зачуђена и радознала него уплашена, није побегла већ је лепо сачекала да види шта ће се даље догодити. И, само сат касније, сви духови, осим једног, уредно су се вратили и полегали у гробове који су се затворили као да се ништа није десило.

Дар мртве принцезе

Храбра жена пришла је том јединоме празном гробу и преко њега поставила пастирски штап. Најзад се појавио и окаснели дух и то у обличју лепе младе девојке која је почела да запомаже: „Склањај тај штап с гроба и пусти ме да уђем у своје вечито пребивалиште!” „Хоћу”, одвратила је госпођа Мекензи, „али ми прво кажи зашто си закаснила. Шта те је задржало у свету живих?”

„Морала сам да идем много далеко, чак у Норвешку”, одговорио је дух. „Ја сам једна од краљевих кћери и удавила сам се док сам се купала у мору. Струја је повукла мој леш и избацила га на обалу недалеко одавде. Ту су ме нашли и сахранили у овом гробу не знајући ко сам. А сада те лепо молим да склониш штап и пустиш ме у гроб!”

Госпођа Мекензи је склонила штап а мртва принцеза јој је пре него што је отишла под земљу, још рекла: „Као успомену на мене и мали дар за твоју храброст казаћу ти где ћеш пронаћи нешто од непроцењиве вредности. У оном језерцу на планини наћи ћеш мали округли камен азурноплаве боје. Дај га свом сину и он ће, помоћу њега, моћи да види будућност.”

Највидовитији Шкотланђанин

Ово је само једна од бројних прича које су се појиле око тајанствене личности пророка из 16. века Кенета Мекензија, односно Коинча Одара како је више волео да га зову и како је упамћен.

О појединостима његовог живота зна се сасвим мало, али се међу документима шкотског Парламента из 16. века налази једна наредба упућена властима грофовије Рос да се пред суд изведе врач по имену Коинч Одар.

Сасвим је вероватно, мада писаних доказа о томе нема, да му је и суђено и то само због тога што се бавио такозваном кристаломанцијом, то јест, прорицањем будућности помоћу глатких сјајних површина, најчешће кристалне кугле, предмета који симболизује врачаре и врачање.

У оно време гледање у кристалну куглу или нешто слично била је прилично распрострањена појава, а нису били ретки ни људи који су тврдили да имају дар видовитости, нарочито међу Шкотланђанима који то за себе и данас кажу.

Пророк о коме говори стари документ шкотског Парламента може, али и не мора, да буде овај о коме пишемо: име јесте исто, али је документ бар пола века старији од легенде о госпођи Мекензи, норвешкој принцези која је несрећно страдала и чаробном азурноплавом камену.

Само, ни време легенде не мора да буде баш сасвим тачно, а све заједно додаје зрнце мистерије више личности стварног или легендарног пророка Кенета Мекензија, односно, Коинча Одара, видовитог Шкотланђанина чија су предсказања била толико тачна да су бацала у очајање све оне који су га гонили или му се подсмевали.

Падаће одрубљене главе

Пренето је до нас, с колена на колено, да се једном, док је тумарао стазама и богазама Драмондсија, Одар спотакао и пао јечећи: „Ова црна ледина биће натопљена најбољом крвљу Хајленда (горњи планински део Шкотске). Падаће одрубљене главе и водиће се битка без сажаљења и милости и с једне и с друге стране!”

Док је то говорио, клечао је на тлу Колоден Мура, места где ће цвет шкотског племства бити масакриран за време побуне против Енглеске 1745-1746. године коју Шкотланђани, под енглеском папучом од 1707. никада неће заборавити.

Слава коју је Одар уживао донела му је и почасти и богатство јер је за велики новац прорицао будућност најугледнијим и најимућнијим шкотским породицама и клановима. И, баш када се налазио на врхунцу пророчанских моћи, изненада га је у замак Брахан код Дингвола позвала грофица Изабела, супруга грофа од Сифорта.

У загрљају лепе даме

Шта се догодило? Гроф је одавно требало да се врати из Париза и његова усплахирена жена преклињала је Одара да одагна њене најцрње сумње. У оно време таква путовања трајала су дуго и била веома опасна.

Пошто је добро погледао у свој азурноплави камен, Одар је почео да се смејуљи, што је даму Изабелу изнервирало, и, најзад је, прилично иронично, изјавио: „Племенита дамо, не треба да страхујете за безбедност мужа. Он је здрав и савршено срећан”.

То грофици Изабели, жени поноситој и пркосној, није било довољно и захтевала је појединости на које Одар ипошто није хтео да одговори све док му није запрећено да ће бити строго кажњен. Тада је, и он бесан и ћудљив, јасно и гласно рекао како у плавом камену види племенитог грофа од Сифорта у раскошном париском салону у загрљају лепе даме.

То је већ било крајње непријатно, поготово што је речено пред сведоцима. После тренутка леденог ћутања дубоко уверена грофица Иза-

Илустрово: Зоран Миладиновић

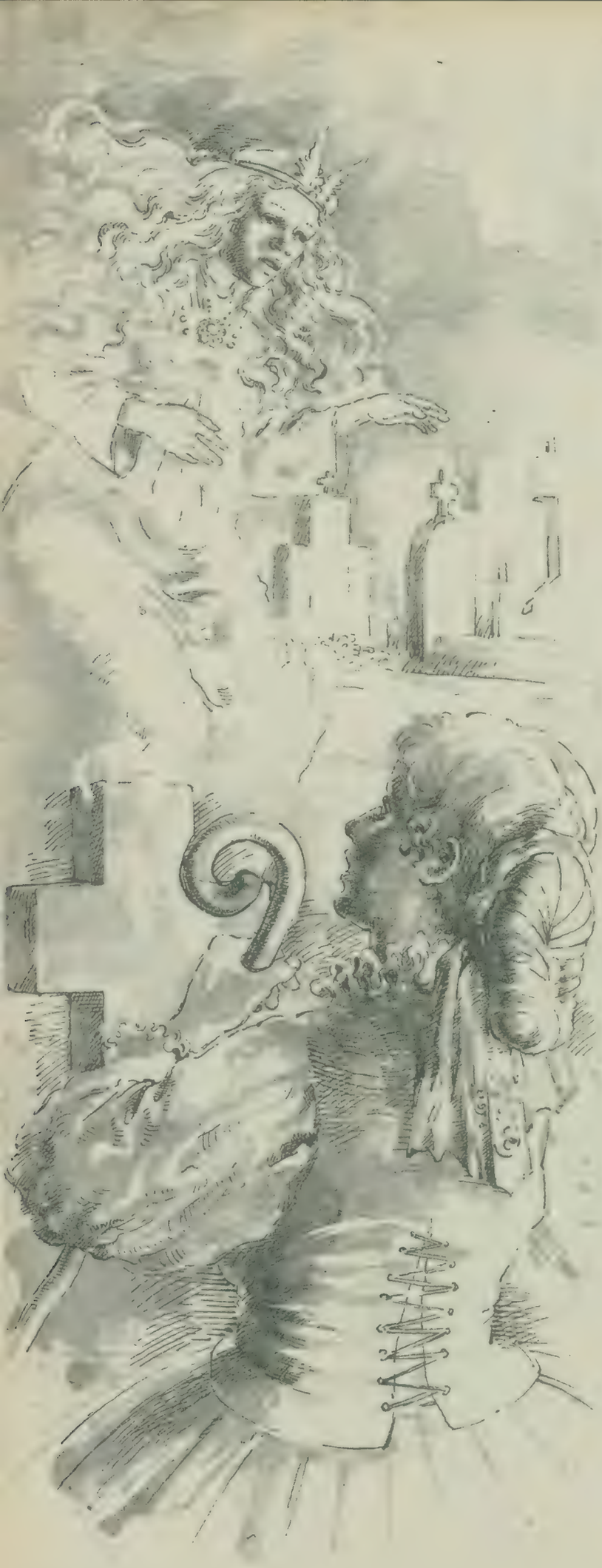

бела је изрекла: „Ви сте оклеветали и обешчастили славно име мога господара и због тога ћете завршити на ломачи!"

Крај у бурету

Гроф од Сифорта вратио се певушећи кући из Париза у часу када су Одара изводили на губилиште. Чувши због чега је осуђен на смрт и знајући да је рекао праву истину, гроф је решио да заустави извршење смртне казне чим се пресвуче и окрепи.

Одар, који је дотад био уверен да ће графица размислити и повући окрутну пресуду, одједном је схватио да ће она и учинити оно што је наумила. Тада је, у ужасном страху и бесу, урлајући да сви добро чују изрекао своје последње пророчанство:

„У далекој будућности видим пропаст лозе својих убица. Видим господара породице Сифорт, последњег овога рода и имена, глувог и немог. Он ће бити отац четири сина који ће пре њега отићи у гроб. Оно што остане од његове имовине наследиће жена одевена у бело која ће доћи са Истока и убити рођену сестру!".

Пророчанство је и уплашило и разгневило графицу Изабелу па је наредила да се сместа приступи извршењу још. немилосрднije казне. Пророк је стрпан у буре са укуцаним великим оштрим клиновима до врха пуно кључале смоле.

Све се испунило

Гроф од Сифорта је истрчао из замка, али прекасно да би спречио Одарову ужасну смрт. И он је добро чуо његове последње речи. Две године касније графица Изабела одузела је себи живот бацивши се с највише куле Брахана. Ни једно ни друго нису доживели постепено испуњавање пророчанства Коинча Одара које му је донело титулу Браханског пророка.

Године 1754. у породици грофова од Сифорта родило се само једно мушко дете које је оглувело од шарлаха у дванаестој години. Његова четири сина помрла су један за другим у раном детињству и већ глуви гроф престао је од бола и једа да говори. Умро је 11. јануара 1815. без мушких потомака и лоза Сифортових се угасила.

Убрзо после смрти тог последњег грофа од Сифорта из Индије се вратила његова старија кћерка. Била је одевена у бело, индијску боју жалости, јер јој је тамо умро муж. Када се поново удала, сва имања и земље Сифортових прешли су у руке њој и њеном мужу.

Једнога дана кочије којим је управљала преврнуле су се и у удесу је погинула њена млађа сестра код њих у посети. О свему овоме постоје историјски докази.

На једно се још чека

Изгледа да су се, баш као и ово последње, многа Одарова пророчанства остварила доста година или векова после његове трагичне смрти.

Он је прорекао да ће чувена Стена из Петија, тешка осам тона, која се у његово време налазила на чврстом копну, завршити у мору. Ово се стварно и догодило када је страховит ураган погодио ову област 1799. године.

Сматра се, ипак, да једно легендарно Одарово пророчанство тек треба да се испуни. Да ли заиста и хоће, остаје да се види.

Он је, кажу, предсказао да ће се у Минчу, такође у Шкотској, појавити сива крава без рогова и да ће се од силине њеног мукања срушити свих шест огромних димњака здања званог Гелок Хаус. Цео крај претвориће се, потом, у пусту кужну земљу док ће јелене и осталу дивљач потаманити ужасна црна киша!

Треба нагласити да у време када је живео Одар Гелок Хаус није имао ни један једини зидани димњак док их данас има заиста шест.

Нуклеарна експлозија?

Неки данашњи видовњаци тумаче да је сива крава у ствари нуклеарна подморница која ће се појавити у водама Минча док је њено разорно мукање експлозија што ће посејати пустош и смрт. Ко доживи увериће се да ли је Одар погрешио или је, као увек, погодио у длаку.

Нико, на жалост, није оставио детаљнији опис Одаровог тајанственог азурноплавог камена који свакако није био никакав магични талисман већ само средство, боље рећи једно од средстава, које видовитим људима служи за бољу концентрацију.

Природа је, заиста, подарила људском роду прво симболе за препознавање тајанствених прилика и догађаја: камење, воду, цвеће, птице, облаке... Тражећи кроз њих божанске поруке, наши далеки преци начинили су прве кораке по стазама биологије, геологије, метеорологије.

Понеком је, можда, мајчица природа дала и чуло за гледање будућности.

Бојана Дожић

ГРОМ!!!

Једанаестогодишњи Ники Шнајдер имао је невероватну срећу да преживи директан удар грома, али нико није веровао да ће се икад опоравити

Друго полувреме фудбалске утакмице на терену број 13 у Арлингтону, Тексас, само што је почело. Био је 7. април 1984. небо је било прекривено претећим облацима. Резултат сусрета две екипе „полетараца" 3:3. И кад је једанаестогодишњи Ники Шнајдер потрчао да заустави лопту, небо се провалило.

На суседном терену, где су играле девојчице, судија је звиждуком прекинуо утакмицу. Родитељи су потрчали да нађу своју децу. Аврил Раш узела је своју кћерку и њену другарицу и заједно са њима појурила према колима.

Тек што је прешла линију терена број 13, кад је испред себе угледала мушу која је ишла право на једног дечака и одмах затим, после страшно кратког времена, ударила га у главу уз ужасну експлозију.

Мршава силуета обавијена плавом светлошћу полетела је четири метра увис, извијених леђа, главе забачене уназад, згрчених ногу. Истог часа ваздушни талас бацио је Аврил и две девојчице на земљу.

Уста на уста

На аут линији терена број 13 Линда Казагранде, остала је неколико часака заслепљена муњом, чула је људске крике и видела дечака који пада на земљу. Потрчала је према њему, клекла поред дечака и превртнула га на леђа. Тело му је било укочено, из уста и ушију излазио му је дим. Ужасна опекотина која се пружала дуж десне стране тела све до врха ноге где је разнела ципелу показивала је траг куда је прошао гром.

Притиснула је кажипрстом дечакову вратну артерију – никаквог пулса.

Али, она није могла да се помири са тим да је дечак мртав. Електрично пражњење можда је зауставило срце, али мора покушати да га поново покрене. Не оклевајући ни тренутка, почела је да му масира срце. – Уме ли неко да даје вештачко дисање уста на уста? – упитала је окупљене и добила потврдан одговор. Јавила се Аврил Раш. Зауставила се после два минута да опипа бутну артерију. Од пулса и даље ништа. Међу људима који су под кишобранима стајали около јавио се неко да је замени. Одбила је. Тридесетједногодишња Линда по занимању је медицински техничар, ради на рендгену, а тридесетшестогодишњој Аврил недостајало је само два испита да заврши медицину. Иако се нису познавале, две жене су инстинктивно осетиле поверење једна према другој.

Све је узалуд?

– Померио се! – узвикнула је Аврил у једном тренутку и уместо преморене Линде наставила да му масира срце. Дечакове су се зенице скупиле. То је био знак да је крв почела да кружи кроз мозак. Можда ће се ипак извући, помислила је Аврил.

Тог тренутка дечак је почео да повраћа. Линда је покушала да му својим прстима ослободи уста, али нови налет повраћања и зачуло се ужасно крклјање, дечак је заједно с ваздухом који је жудно удисао увукао у плућа остатке хране.

– Угушиће се! – повикала је Линда дрхтавим гласом.

– Морамо наставити, па шта буде – била је упорна Аврил.

Две младе жене наставиле су посао. Морале су бити сигурне да крв нормално снабдева дечаков мозак. Прошло је десет минута од несреће кад су стигли ватрогасци и амбулантна кола са потребним инструментима, а код дечака се пулс и даље није могао опипати! Линда је устала, пробила се кроз гомилу и срушила се на колена крај свога мужа: – Учинила сам све што сам могла – говорила је кроз плач.

Њени напори, међутим, нису остали без резултата. На путу према болници лекар је осетио слабо пулсирање које је јачало... Кад су му у болници узели електрокардиограм, дечаково срце куцало је правилно. Испред сале за оживљавање Аврил је почела да се тресе кад је чула ову срећну новост. Бони Шнајдер, Никијева мајка, бацила јој се у загрљај.

Дечак, који је и даље био у коми и с маском за кисеоник пребачен је у Меморијалну болницу Паркланд у Даласу, али лекари овог центра, специјализованог за трауматологију, који никад дотад нису имали овакав случај, нису могли да дају никакву прогнозу: електрично пражњење могло је да има и 200.000 ампера и температуру од 8.000 степени Целзијуса!

Неурохирург Лауел Стенли мислио је ипак да неке наде има јер је највећи део електричне струје кроз воду, којом је Ники био потпуно обливен, директно спроведен у земљу. Па ипак, опекотине другог степена прекривале су 12 одсто дечаковог тела, довољно кисеоника је стизало у плућа, али је мозак задавао озбиљне невоље.

Нема разлога за оптимизам

Снимак на скенеру показао је да постоји оток око угрушка крви, дубоко у мозгу, у зони која управља кретањем. Лекари су све наде полагали у то да у овом делу мозга нису све ћелије уништене и да ће неке моћи да се обнове и поврате своју улогу, наравно после извесног времена.

Болничарке ни једног тренутка нису напуштале рањеног дечака. Неговале су му опекотине, без прекида надгледале маску кроз коју је удисао мешавину обогаћену кисеоником која је требало да надокнади слабост плућа и обезбеди нормално снабдевање мозга крвљу. Бони није напуштала свог сина, стално му је причала и пуштала му његове омиљене касете.

Постепено, дечак је почео да се миче, онда је збацио чаршав са себе. Очигледно, борио се да дође свести. Угрушак крви се разишао, плућа су се очистила. Седмога дана Ники је померио прсте на десној руци и одшкринуо очне капке.

Пет дана касније потпуно је дошао свести. Али, кад је хтео нешто да каже, испуштао је само неартикулисане звуке, а кад

КАКО СЕ ЗАШТИТИТИ ОД ГРОМА

- **Склоните се у неку зграду или затворен аутомобил.**
- **Избегавајте место на којима је промаја.**
- **Што даље од воде! Ако сте у чамцу, притерајте га уз обалу.**
- **Удаљите се од металних предмета, као што су: бицикл, алат за рад у пољу, ограда...**
- **Никако се не склањајте испод дрвећа.**
- **Ако се затекнете на отвореном, чучните додирујући земљу само ногама.**
- **Не идите у групи! Разиђите се јер је тако ризик мањи.**
- **Не радите с електричним апаратима и држите се подаље од њих ако су укључени.**

су му дали да пије сок од поморанџе, цурио му је низ браду.

Терапеути су одмах почели да му помажу. Прво да почне да изговара самогласнике, затим једноставне речи (испоставило се да је Ники делимично и глув). Други су вежбали с њим, покрете руку и ногу да би могао да седне, устане, да принесе кашику устима. Међутим, покрети десне ноге и руке нису били усклађени, а цела лева страна Никијевог тела била је парализована.

Кад је његова мајка упитала лекара хоће ли икада проходати, били су врло уздржани.

Не могу више, боли

Три недеље пошто га је ударио гром, Ники је пребачен у Завод за физикалну терапију у Бајлору, где су лекари најпре утврдили да нема трагова оштећења мозга који је тако дуго остао без кисеоника. За нову шансу која се указала пред дечаком биле су несумњиво заслужне Линда и Аврил.

Ники је у Заводу вежбао сваког дана по четири сата. Једне су вежбе биле усмерене на то да му се врати осећај за равнотежу, друге да научи да хода. Његов изговор се поправио, ускоро је био у стању да, како то кажу лекари, „коректно" једе и пије.

– Трудили смо се – каже др Вилијам Паркер, директор Завода, да подстакнемо сензорне и моторичке зоне у мозгу. Циљ нам је био да неке ћелије наведемо да преузму улогу оних које су уништене или повређене.

За дечака су то биле Танталове муке. И најмањи притисак на ноге с опекотинама или истезање укочених мишића изазивало је такве болове да је он гласно јаукао: – Не могу више. Ужасно боли! – Па ипак, напредовао је. Његови су покрети били све складнији, он је храбро подносио све вежбе. Мало-помало напредак је постао видљив. Ники је могао да седи доста добро, сам је облачио кошуљу. На крају је изјавио: – Борићу се и даље иако много боли.

Три недеље пошто је стигао у Завод за рехабилитацију сместили су га у колица и одвезли на излет који је организован за фудбалере Арлингтона. Никију је приређен срдачан

дочек. Сви присутни су му аплаудирали...

Следећег викенда добио је дозволу да оде кући што је за дечака била велика радост. Пузећи на коленима прошао је кроз целу кућу. У недељу по подне, док се налазио у купатилу, успео је да стане на ноге држећи се за ручку за пешкире, затим да дохвати врата придржавајући се зидова. Ходај сада, понављао је сам себи, или никад ништа у животу нећеш успети. Трпећи ужасне болове изашао је у ходник и довукао се до дневне собе. Његова мајка била је на неколико корака испред њега пазећи да не падне. Најзад, он се одвојио од зидова и несигурним кораком пошао према њој. Кад су им се руке дотакле, обоје су заплакали.

А фудбал?

У понедељак ујутру Ники је обуо три пара чарапа једне преко других, ципеле још није могао да носи, и тако стигао испред канцеларије др Паркера с једним јединим питањем: – Могу ли сада кући?

Од тада је без ичије помоћи изводио све вежбе. Следећег четвртка др Паркер је потписао отпусну листу за Никија. – Нико од нас – рекао је он – није очекивао да ће се опоравити тако брзо. Али, дечак је показао изузетну храброст.

Никијева мајка брижљиво је од тада бележила све победе свога сина: 12. јуна прешао је без одмора дневну собу; 24. јуна возио је бицикли; 26.јуна зашнирао ципеле сасвим сам...

У септембру се Ники вратио у школу. Носио је апарат за слух, лева рука му је и даље била парализована, вукао је ногу. Иако је примљен у шести разред, заостајао је у многим предметима, писао је врло тешко. Покушао је да поново заигра фудбал, али сваки додир лопте био је болан за његову десну ногу покривену ожиљцима.

Међутим, Ники је био упоран и у јануару је ходао готово нормално, добио је шест килограма и могао да чује куцање сата без апарата. Добио је петицу из математике, а крајем зиме поново је трчао и играо фудбал. За једну годину постигао је оно што је изгледало немогуће.

– То што је Ники успео није чудо – каже његова мајка. То је серија чуда.

Припремила ***В. Милићевић***

СІА СЕ ОБРУКАЛА

У малом месту Ленглију, близу Вашингтона, где је главни центар Америчке обавештајне службе, у новембру 1990, по налогу СІА, подигнут је „Споменик незнаном агенту". На дан свечаног отварања испоставило се да је вајар Џин Санбор приредио обавештајцима право изненађење. Оригиналан споменик састојао се од једноставног бакарног листа са 2.000 урезаних слова. Редови су изгледали бесмислени, а у ствари су били сложена тајна порука коју је скулптор саставио уз помоћ једног бившег шифранта СІА кога су, ко зна зашто, послали у превремену пензију.

– Јесте ли обавештаџи или нисте? – аутор се, смејући се, обратио окупљеним агентима. – Решите тајну поруку... А ако ипак не успете, ту су ова два коверта у којима је кључ за шифру...

Тадашњи шеф СІА Вилијам Вебстер узео је коверте, али је сматрао питањем части да његови људи одгонетну тајну поруку својим снагама. Међутим, ту је запело. Иако су сви шифранти СІА данима проводили паузу за ручак зурећи у споменик, криптограм се није дао. Чак и кад су у помоћ позвали суперкомпјутер, дешифровано је мање од четвртине текста!

У једном интервјуу Џин Санбор приметио је, не без злурадости, да је Вебстер недавно поднео и оставку због ове бруке и кренуо да се бави бизнисом. Упућени, међутим, мисле да разлог оставке није нерешена порука са споменика. Вебстеру није опроштено што су његови агенти „преспавали" почетак рата у Персијском заливу. Наиме, иако је имао јасне податке са шпијунских сателита, Вебстер није могао да поверује да ће се Садам Хусеин усудити да нападне Кувајт, па о томе није известио своју владу.

ПРЕ НЕГО ШТО БАЦИТЕ...

Кад су париске новине „VSD" прошле године објавиле оглас у коме се Французи позивају да пре но што баце неку непотребну ствар сврате до локалног музеја, нико се није надао неком посебном успеху акције, чак ни они који су га саставили – стручњаци француских музеја технике. Међутим, готово одмах после овог позива један пензионер донео је у Париски музеј технике, у коме се управо одржавала изложба о историји комуникација, неугледну прашњаву кутију. Кад су је очистили, испоставило се да је то телефон лично Александра Бела, конструисан пре више од сто година.

У музеју града Нанта „жетва" је била још богатија. Човек који је затражио да остане анониман донео је рукопис Жила Верна, пронађен у породичним папирима. У својим многобројним романима писац је, као што је познато, предвидео и видео телефоне, и хеликоптере, и изворе нафте у Сибиру, да не помињемо подморницу и слично. Па ипак, научници су били запањени видовитошћу коју је показао у овом досад непознатом рукопису.

Још далеке 1845. године он је прорекао да ће будући индустријски свет бити загађен отровним ваздухом, улице заглушене буком, а на реке ће подсећати само усахла корита. Писац је такође предсказао да Земљи прети опасност отопљавања климе, повишен ниво мора и океана, као и нове болести људи и животиња. Укратко, све оно са чиме је човечанство сада суочено.

Зашто ове белешке нису досад објављене – не зна се. Сада се овим питањем баве француски научници, а појавило се и једно ново: да су биле публиковане на време, да ли би људи могли да предузму нешто да се ова пророчанства и не обистине.

В. М.

РЕКЛИ СУ...

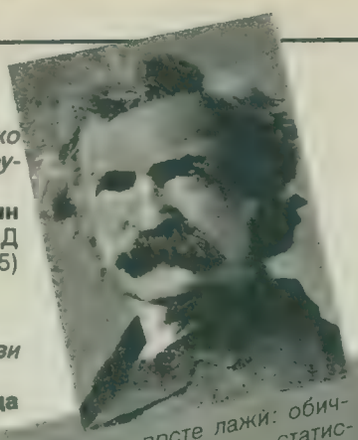

*

Ниједан човек није толико добар да би водио оног другог без његовог пристанка.

Абрахам Линколн
председник САД
(1809–1865)

*

Моли се Богу, али настави да пливаш ка обали.

Руска народна пословица

Има три врсте лажи: обична лаж, велика лаж и – статистика.

Марк Твен
северноамерички хумориста
(1835–1910)

Брак је изванредна институција која омогућава да два бића заједнички подносе тешкоће које уопште не би имали да се нису венчали.

Талични Том
у стрипу „Вереница Таличног Тома"

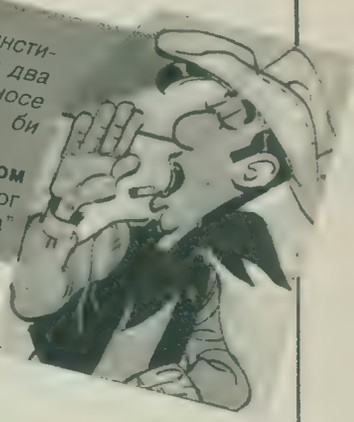

*

Сада су највише тражени људи који су у стању да лаж прикажу као истину.

Теренције
римски песник
и комедиограф
(201–159, пре н.е.)

*

У време револуције појављују се два типа људи: они који их изводе и они који их користе.

Наполеон Бонапарта
француски цар
(1769–1821)

Постоје људи који читају новине као да преко њих пролазе усисивачем: задржавају само прљавштину.

Жил Ренар
француски писац
(1864–1910)

Велики су велики само зато што ми клечимо на коленима.

Прудон
француски економиста
(1809–1865)

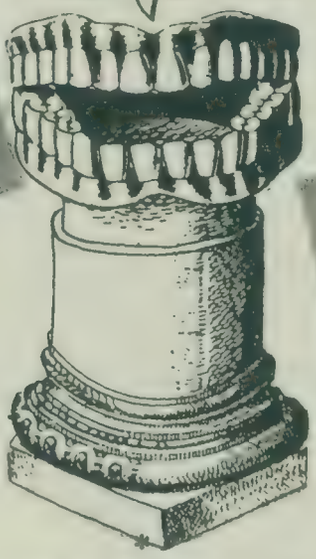

*

Сматрам да не треба волети непознате људе. То је непристојно.

Роже Нимије
француски писац
(1925–1962)

*

На често понављано питање „Шта бисте урадили или шта не бисте урадили да вам се пружи прилика да све поновите, ево мог одговора:

Проводио бих више времена са својом децом.

Најпре бих зарадио новац, а после га трошио.

Навикао бих се да уживам у вину уместо у жестоким пићима.

Не бих пушио цигарете док болујем од запаљења плућа.

Не бих се женио по пети пут.

Џон Хјустон
амерички режисер
(1906–1987)

*

Пријатељ је неко на кога се, уместо на себе, можемо ослонити.

Франсоа Периje
француски глумац
(рођ. 1919)

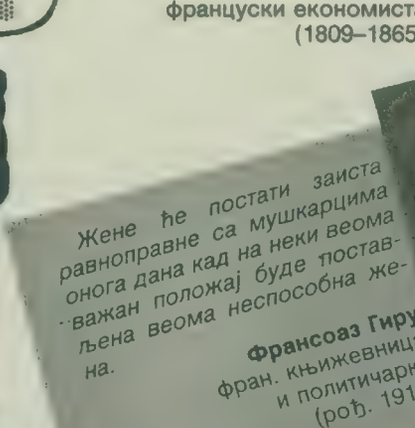

Жене ће постати заиста равноправне са мушкарцима онога дана кад на неки веома важан положај буде постављена веома неспособна жена.

Франсоаз Гиру
фран. књижевница
и политичарка
(рођ. 1916)

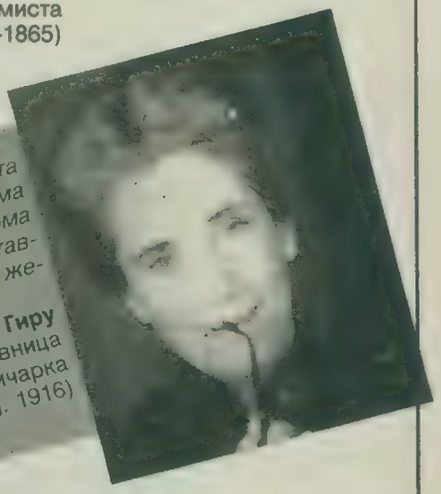

*

Неке су новине написале да је оно што недостаје младима – рат. Из тога нисмо сазнали ништа о младима, али зато много јесмо о старима.

Ромен Гари
француски романсијер
(1914–1980)

Први утисак је увек добар, поготову кад је лош.

Анри Жансон
француски сценарист
(1909–1970)

Кад човек не би познавао шимпанзе, лакше би прихватио своје порекло.

Конрад Лоренц

Добро је причати лепо о себи самом, то се онда толико понавља да се на крају више и не зна ко је то рекао.

Марсел Ашар
француски писац
(1899–1974)

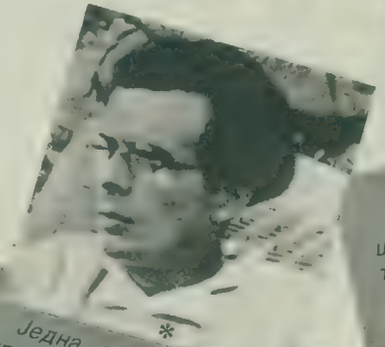

*

Једна од основних улога пријатеља је да издржава, у пријатељ је симболичној форми, блажој и симболичној форми, казну коју бисмо желели, али то не можемо, да досудимо своме непријатељу.

Олдос Хаксли
енглески романсијер
(1894–1963)

*

Само будала краде, интелигентан човек бави се бизнисом.

Курт Туцхолски
немачки хумориста
(1890–1935)

ABRAHAM STONE

Josef Kuberski Mistrz Iluzji

Joe Kuberski

Њујорк, источна четврт, јул 1912. уске улице зраче врелином...
Мокар веш виси као утвари из којих се цеди вода... Не може да се осуши у влажној летњој ноћи...
У загушљивом призему у лежи човек у немирном сну...
Пред његовим затвореним капцима реју се слике...
Наполу, аутомобил се занео на кривудавој калдрми... или је то можда само сан?
SKREEEE

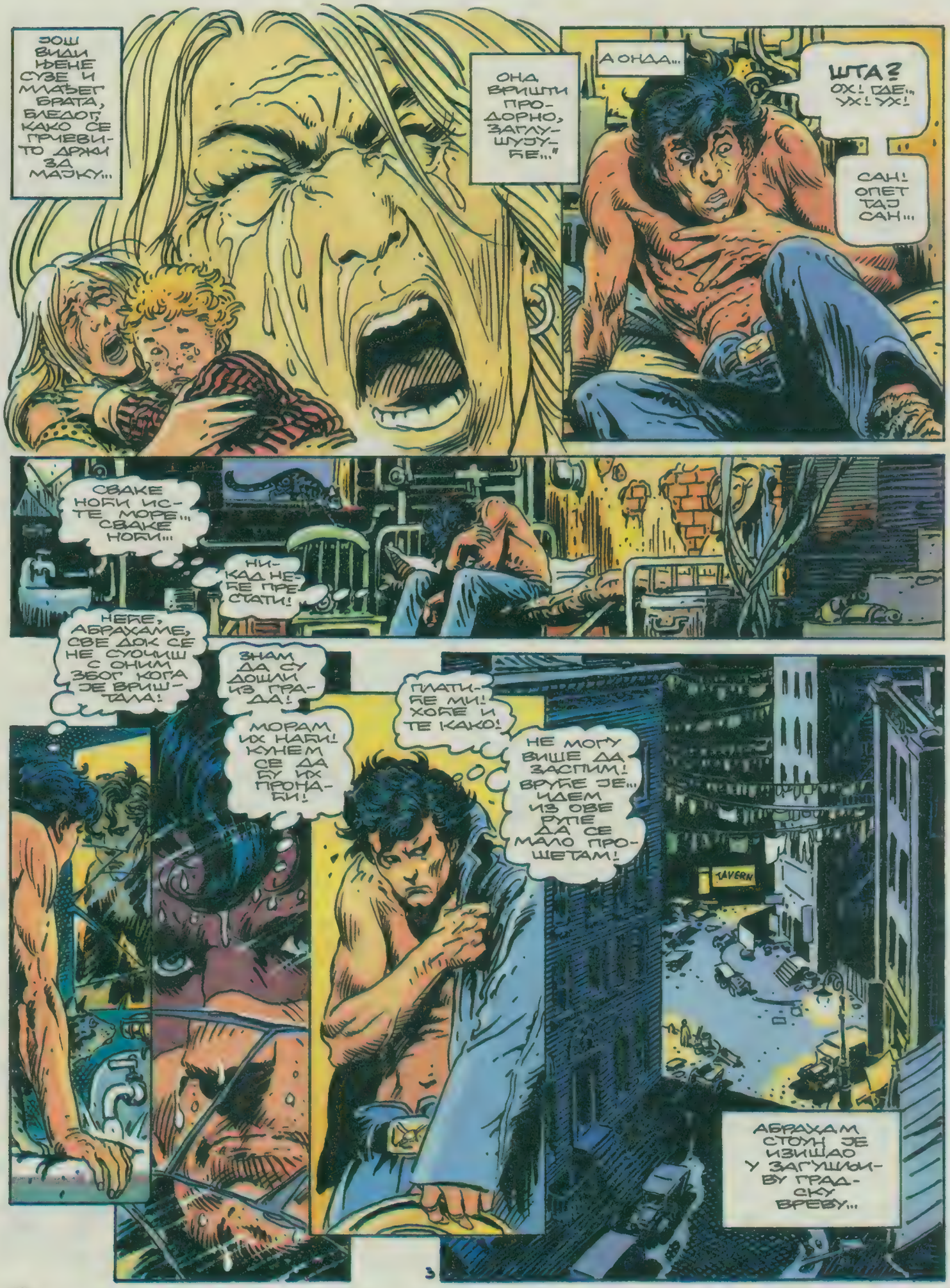
ЗОШ ВИДИ ЊЕНЕ СУЗЕ И МЛАЂЕГ БРАТА, БЛЕДОГ, КАКО СЕ ГРЧЕВИТО ДРЖИ ЗА МАЈКУ...
ОНА ВРИШТИ ПРОДОРНО, ЗАГЛУШУЈУЋЕ..."
А ОНДА...
ШТА? ОХ! ГДЕ... УХ! УХ!
САН! ОПЕТ ТАЈ САН...
СВАКЕ НОЋИ ИСТЕ МОРЕ... СВАКЕ НОЋИ...
НИКАД НЕЋЕ ПРЕСТАТИ!
НЕЋЕ, АБРАХАМЕ, СВЕ ДОК СЕ НЕ СУОЧИШ С ОНИМ ЗБОГ КОГА ЈЕ ВРИШТАЛА!
ЗНАМ ДА СУ ДОШЛИ ИЗ ГРАДА!
МОРАМ ИХ НАЋИ! КУНЕМ СЕ ДА ЋУ ИХ ПРОНАЋИ!
ГЛАТИЋЕ МИ! ХОЋЕ И ТЕ КАКО!
НЕ МОГУ ВИШЕ ДА ЗАСПИМ! ВРУЋЕ ЈЕ... ИДЕМ ИЗ ОВЕ РУПЕ ДА СЕ МАЛО ПРОШЕТАМ!
TAVERN
АБРАХАМ СТОУН ЈЕ ИЗИШАО У ЗАГУШЉИВУ ГРАДСКУ ВРЕВУ...

ПОПЛОЧАНЕ УЛИЦЕ РАЗЛИКУЈУ СЕ ОД ЛИВАДА НА ФАРМИ У ПЕНСИЛВАНИЈИ ГДЕ ЈЕ ОДРАСТАО...
УЛИМНА СВЕТЛА СУ ОЛАБА...
...КАО ДА САМ НА ПРОБЛУ...
САМО ЈЕ ОВО ОТВОРЕНО! ПРИЈАЋЕ МИ ХЛАДНО ПИВЦЕ!
ОХО! ВИДИ КО НАМ ДОЛАЗИ!
УНЕО НАМ ЈЕ МАЛО СВЕЖЕГ ВАЗДУХА!
ШТА ЋЕШ, СИНКО?
ПИВО!
ПИВЦЕ, А?
ДА ТИ НИЈЕ МНОГО?
МЛЕКО! ТО ЈЕ БОЉЕ ЗА МАМИНЕ СИНОВЕ!
ХЕ! ХЕ! ХЕ!
АХА! ТАЧНО! АЛ' НЕМА ЦУЦЛУ!
ХА!ХА!
ХА! ХА!
ВИДИ, ЧО! ЈОШ ИМА СЕНА У КОСИ!
АХА! ОТКУД ТИ ТО ОДЕЛО, МОМЧЕ?
УЗ'О СИ ГА СА НЕКОГ СТРАШИЛА, ЈЕ ЛИ?

БАШ СМРДИШ НА ФАРМУ... НА ШТАЛУ...
ЈЕЛ' ДА, ЏО?
АХА, МАЈК!
МОРА ДА СИ НЕКИ СВИЊАР, А МАМА ТИ ЈЕ...
ЕЈ! ЗАШТО...
CRUNTCH
ЏАНГР! ЏАНГР!
ДУУМ!
ЛИЦЕ! МОЈЕ ЛИЦЕ!
УБИЋУ ТЕ!

РАЗБИО СИ МИ НОС!
РАЗНЕКУ ТЕ, МАЛО НИШТАВИО!
KRUMPF
УХ!
АХ!
ООХ!
ААА!
ГЛБ!
ИЗВИН'ТЕ, БАРМЕНЕ!
МОЛИМ САД МОЈЕ ПИВО!
КАД СЕ ОНА ДВА ГОСПОДИНА ПРИДИГНУ И БУДУ ПИТАЛИ ЗА МЕНЕ, РЕЋИТЕ ИМ ДА САМ У УЛИЦИ КРАЈ ДРЕСИНЕ...
TAVERN
ЗОВЕМ СЕ АБРАХАМ СТОУН!
СЈАЈАН НАПАД, ЗАР НЕ?
ХОЋУ ДА РАЗГОВАРАМ С МОМКОМ, ХЕРМАНЕ!

ПОЛАКО, МОМЧЕ! УСПЕО СИ...
МОЈА ДВА МОМКА ЋЕ ДЕБЕЛО ПЛАТИТИ!
БИЛИ СУ БЕЗОБРАЗНИ!
ДА, АЛ' МОГ'О СИ ДА ИХ УБИЈЕШ! БАШ СИ ПРЕК!
ТРЕБА ЛИ ТИ ПОСАО?
ДА РАДИМ? НЕ ШАЛИТЕ СЕ!
С ПОСЛОМ НЕМА ШАЛЕ!
ПЛАТА ЈЕ ДОБРА, АЛ' МНОГО СЕ РАДИ! КАКО СЕ ОНО ЗОВЕШ?
АБРАХАМ СТОУН! А ВИ?
ЗОВУ ME ГОСП ШИДИ! ХММ... ПОЧИЊЕ КИША...
НЕ МОРАШ ДА КАЖЕШ НИ ДА НИ НЕ... РАЗМИСЛИ...
ЕВО НЕШТО УНАПРЕД!
ХВАЛА, ГОСП ШИДИ! ОБАВЕСТИЋУ ВАС!
МАЛО КАСНИЈЕ...
ЗАШТО СЕ ДВОУМИШ? БЕЗ ПОСЛА СИ, АБРАХАМЕ, И С НЕКОЛИКО ЦЕНТИ У ЏЕПУ...
А ЖИВИШ У ОВОЈ РУПИ!
ЕВО, МАЦО, МАЛО ПАСУЉА! НЕ ВОЛИШ ГА? НИСИ ТИ КРИВА...
KNOCK KNOCK
НЕКО ЈЕ НА ВРАТИМА!

КО ЛИ ЈЕ? НИКОГА НЕ ПОЗНАЈЕМ У ОВОМ ГРАДУ!
ЈА САМ, ХЕРМАН!
ГОС'Н ШИДИ КАЖЕ ДА СИ ДОБРОВОЉНО РАЗМИШЉАО!
ИДЕШ СА МНОМ!
ЧЕКАЈ! ЈА...
СМЕСТА!
БАШ СИ УБЕДЉИВ, ХЕРМАНЕ! ДА ЛИ ТИ ЈЕ ГАЗДА...
УМУКНИ! НЕЋУ ДА РАЗГОВАРАМ!
ОН НАС ЧЕКА У САЛУНУ!
Т...ТО ЈЕ ОН! МОМАК КОЈИ МИ ЈЕ РАСЦОПАО ЛИЦЕ!
FREE
ЗА БУГА...
СТАНИ!
ИМАО СИ ШАНСУ И НИСИ ЈЕ ИСКОРИСТИО!
УЂИ! ЈЕСИ ЛИ РАЗМИСЛИО О МОЈОЈ ПОНУДИ?
О КАКВОМ ПОСЛУ ЈЕ РЕЧ, ГОС'Н ШИДИ?
О ОНОМ КОЈИ ОБЕЋАВА!
ОВАЈ ГРАД ФУНКЦИОНИШЕ К'О ДОБРО ПОДМАЗАН ЗУПЧАНИК! ЈА ЊИМЕ УПРАВЉАМ!
ДОДУШЕ, ПОНЕКАД УЛЕТИ НЕКО ЗРНЦЕ ПЕСКА... АЛИ ЗАТО СТЕ ВИ, МОМЦИ, ОВДЕ..
ВИ СТЕ МОЈ ТИМ МЕХАНИЧАРА! БРИНЕТЕ СЕ ДА СВЕ ТЕЧЕ ГЛАТКО...
А САД ИДИ И ОДСПАВАЈ! СУТРА СТУПАШ НА ПОСАО!

А КАД СЕ ВРАТИО У СОБУ...
ШТА ТИ МИСЛИШ, МАЦО?
УВАЛИО САМ СЕ У НЕШТО ПРЉАВО! ШТА? НЕЋЕШ ДА ПРИЧАШ?
ШИДИЈЕВИ МОМЦИ ЋЕ РАНО ДОЋИ ПО МЕНЕ... БОЉЕ ДА ОДСПАВАМ...
ЧИМ ЈЕ АВРАХАМ СТОЈН УТОНУО У САН, ПРЕД ОЧИМА СУ МУ СЕ ПОЈАВИЛА ОД БОЛА ИЗОБЛИЧЕНА ЛИЦА БРАТА И МАЈКЕ...
ЗАЧУО ЈЕ ОЧЕВ ГЛАС...
ДАЛИ СУ МИ ТРУБУ И ПУШКУ...
ДА, АБИ... БИО ЈЕ ТО УЖАСАН РАТ... ИМАО САМ САМО ДВАНАЕСТ ГОДИНА...
МЕЦИ СУ ЗВИЖДАЛИ... РАЊЕНИХ И МРТВИХ НА СВЕ СТРАНЕ...
КАД САМ СЕ ВРАТИО КУЋИ, ДЕДА И БАБА СУ СЕ ОБРАДОВАЛИ, АЛИ НЕ И СВИ СУСЕДИ...
9
НЕКИ ОД ЊИХ НИСУ ПРЕСТАЛИ ДА РАТУЈУ... МОРАЛИ СМО ДА ПРОДАМО ИМАЊЕ И ОДЕМО У...
...ПЕНСИВАНИЈУ... И, ТУ СТЕ РОЂЕНИ ТИ И ТВОЈ БРАТ АВРАХАМЕ...

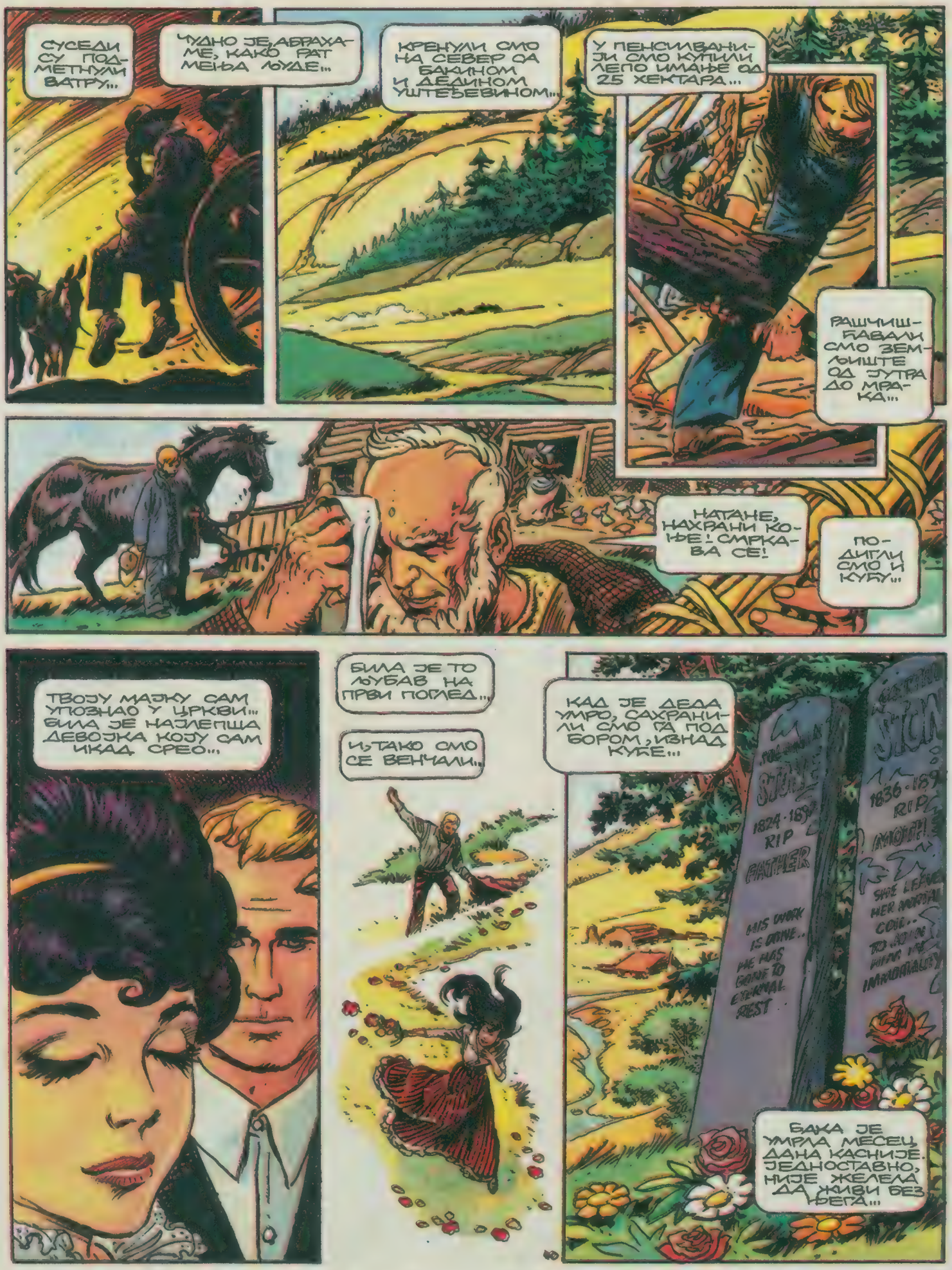
СУСЕДИ СУ ПОДМЕТНУЛИ ВАТРУ...
ЧУДНО ЈЕ, АБРАХАМЕ, КАКО РАТ МЕЊА ЉУДЕ...
КРЕНУЛИ СМО НА СЕВЕР СА БАКИНОМ И ДЕДИНОМ УШТЕЂЕВИНОМ...
У ПЕНСИВАНИЈИ СМО КУПИЛИ ЛЕПО ИМАЊЕ ОД 25 ХЕКТАРА...
РАШЧИШЋАВАЛИ СМО ЗЕМЉИШТЕ ОД ЈУТРА ДО МРАКА...
НАТАНЕ, НАХРАНИ КОЊЕ! СМРКАВА СЕ!
ПОДИГЛИ СМО И КУЋУ...
ТВОЈУ МАЈКУ САМ УПОЗНАО У ЦРКВИ... БИЛА ЈЕ НАЈЛЕПША ДЕВОЈКА КОЈУ САМ ИКАД СРЕО...
БИЛА ЈЕ ТО ЉУБАВ НА ПРВИ ПОГЛЕД...
И ТАКО СМО СЕ ВЕНЧАЛИ...
КАД ЈЕ ДЕДА УМРО, САХРАНИЛИ СМО ГА ПОД БОРОМ, ИЗНАД КУЋЕ...
1824 · 189
RIP
FATHER
HIS WORK IS DONE.. HE HAS GONE TO ETERNAL REST
1836 · 189
RIP
MOTHER
SHE LEAVE HER MORTAL COIL.. TO JOIN HIM IN IMMORTALITY
БАКА ЈЕ УМРЛА МЕСЕЦ ДАНА КАСНИЈЕ. ЈЕДНОСТАВНО, НИЈЕ ЖЕЛЕЛА ДА ЖИВИ БЕЗ ЊЕГА...

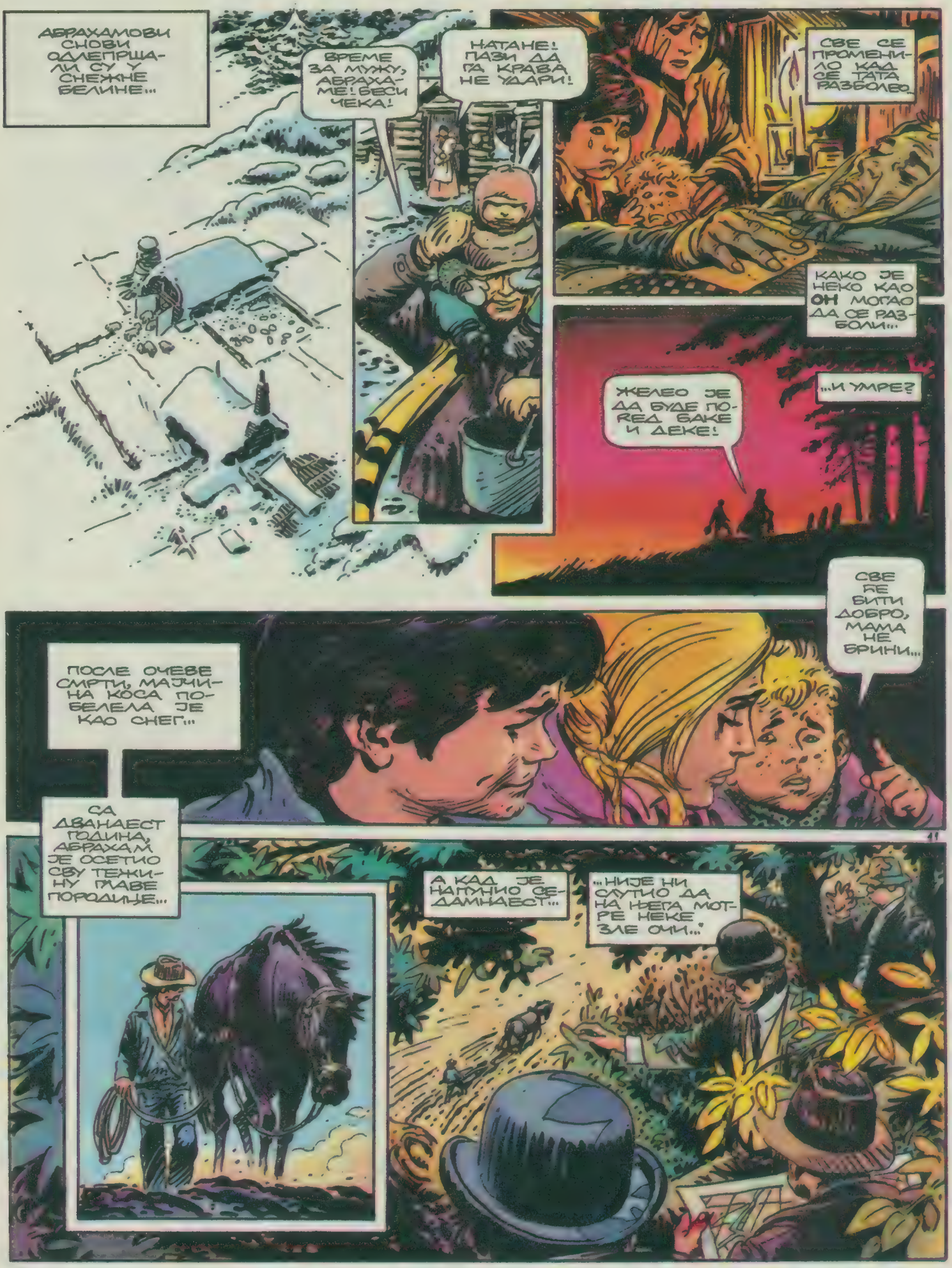
АВРАХАМОВИ СНОВИ ОДЛЕПРШАЛИ СУ У СНЕЖНЕ БЕЛИНЕ...
ВРЕМЕ ЗА МУЖУ, АВРАХАМЕ! БЕСИ ЧЕКА!
НАТАНЕ! ПАЗИ ДА ГА КРАВА НЕ УДАРИ!
СВЕ СЕ ПРОМЕНИЛО КАД СЕ ТАТА РАЗБОЛЕО
КАКО ЈЕ НЕКО КАО ОН МОГАО ДА СЕ РАЗБОЛИ...
ЖЕЛЕО ЈЕ ДА БУДЕ ПОРЕД БАКЕ И ДЕКЕ!
...И УМРЕ?
СВЕ ЋЕ БИТИ ДОБРО, МАМА НЕ БРИНИ...
ПОСЛЕ ОЧЕВЕ СМРТИ, МАЈЧИНА КОСА ПОБЕЛЕЛА ЈЕ КАО СНЕГ...
СА ДВАНАЕСТ ГОДИНА, АВРАХАМ ЈЕ ОСЕТИО СВУ ТЕЖИНУ ГЛАВЕ ПОРОДИЦЕ...
А КАД ЈЕ НАПУНИО ОСАМНАЕСТ...
„...НИЈЕ НИ СЛУТИО ДА НА ЊЕГА МОТРЕ НЕКЕ ЗЛЕ ОЧИ..."

СНОВИ СУ МУ ПРОЛАЗИЛИ КРОЗ ГЛАВУ, СЛИКЕ СУ СЕ ВРТЕЛЕ КАО У КАЛЕИДОСКОПУ...
СВЕ БРЖЕ...
...БРЖЕ...
...И БРЖЕ"...
А ОНДА...
ШТА? АХ!
МАМА... ТАТА... БРАТ... САМ САМ...
УСКОРО ЋЕ СВАНУТИ! МОРАМ ДА ИДЕМ...
ШИДИЈЕВИ МОМЦИ ЋЕ УСКОРО ДОЋИ...
УПАДАЈ, СЕЉАЧИНУ!
ЧЕКАМО ТЕ!
ХАЈДЕ, ПОЖУРИ МАЛО!
ОХО! ЈОШ СЕ НИСАМ ВОЗИО КОЛИМА БЕЗ КОЊА!
МИЛО МИ ЈЕ ШТО ВИДИМ ДА СТЕ СЕ ОПОРАВИЛИ!

ЗАТВОРИ ВРАТА!
СПРЕМИО СИ ЛОВУ, ГОС'Н БЛЕЗК! СЈАЈНО!
ГАЗДА ШИДИ НЕ ВОЛИ...
ДО ЂАВОЛА С ЊИМ! НЕКУ ВАМ ВИШЕ ДАТИ НИ ПАРЕ, ПРОКЛЕТИ ЛОПОВИ!
ДОСТА МИ ЈЕ И ВАС И ВАШЕГ ГАЗДЕ!
ДА ВИШЕ НИКАДА НИСТЕ ОВДЕ КРОЧИЛИ! ЈАСНО?
ДОБРО... САМО СЕ СМИРИ...
ДА СЕ СМИРИМ?
РАДИМ ДАНОНОЋНО ЗА НЕКУ ЦРКАВИЦУ, А ВИ БИСТЕ ДА СЕ ОБОГАТИТЕ НА МЕНИ!
ГУБИТЕ СЕ! ПУЦАЋУ!
ПАЗИ НА ПИШТОЉО...
... МОЖЕ ДА ОПАЛИ И ПОГОДИ...
СЈАЈНО, СЕЉАЧИЋУ!
ТЊИМ!
НЕ! НЕМОЈ!
НОВАЦ... ЈЕ У ОРМАРУ... УЗМИТЕ ГА... СВЕ...
И ХОЋЕМО! АЛИ ПРЕ ТОГА МОРАМО...

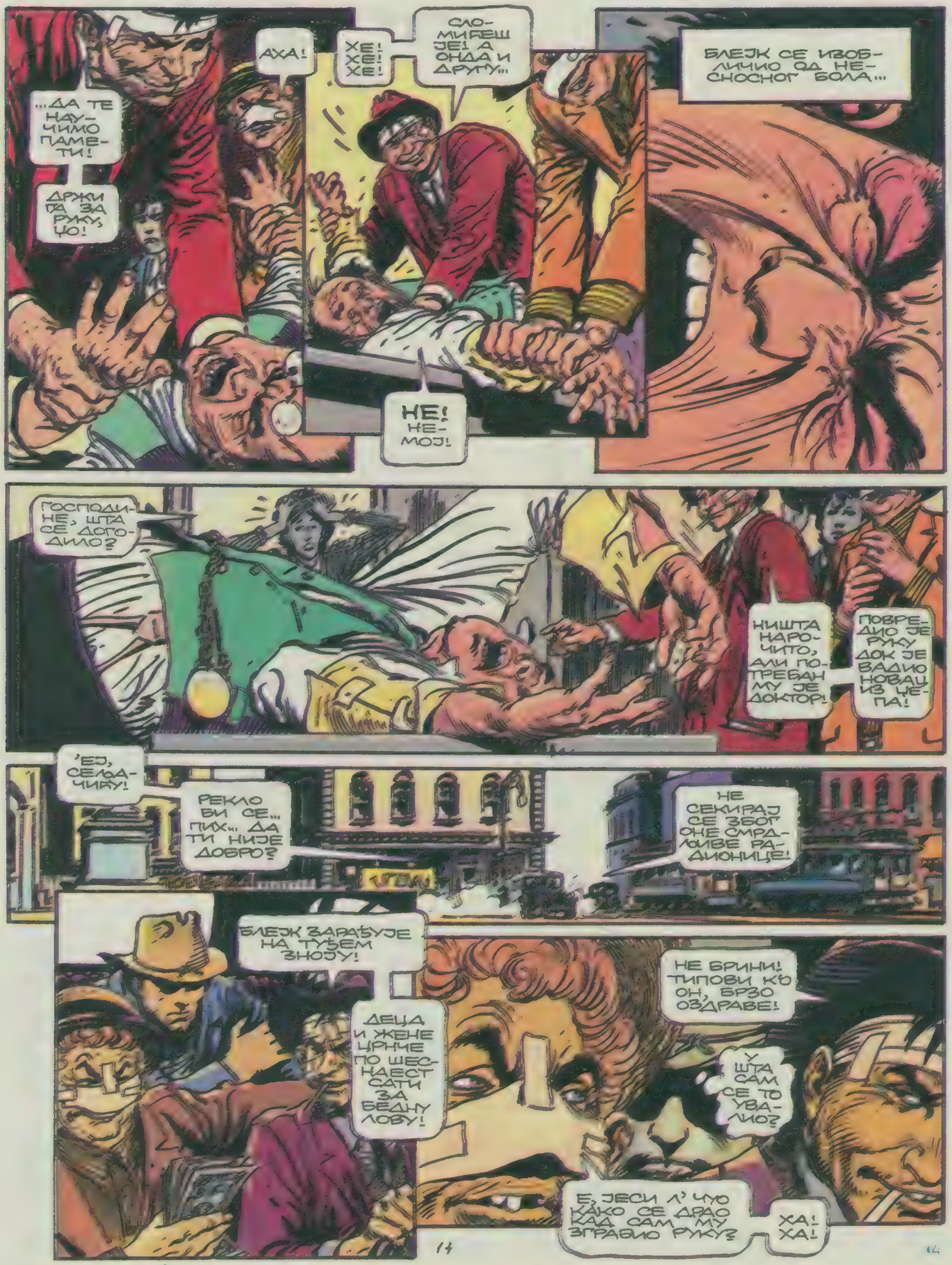
...ДА ТЕ НАУЧИМО ПАМЕТИ!
ДРЖИ ГА ЗА РУКУ, ЧО!
АХА!
ХЕ! ХЕ! ХЕ!
СЛОМИЋЕШ ЈЕ! А ОНДА И ДРУГУ...
НЕ! НЕМОЈ!
БЛЕЈК СЕ ИЗОБЛИЧИО ОД НЕСНОСНОГ БОЛА...
ГОСПОДИНЕ, ШТА СЕ ДОГОДИЛО?
НИШТА НАРОЧИТО, АЛИ ПОТРЕБАН МУ ЈЕ ДОКТОР!
ПОВРЕДИО ЈЕ РУКУ ДОК ЈЕ ВАДИО НОВАЦ ИЗ ЧЕПА!
'ЕЈ, СЕЉАЧИЋУ!
РЕКЛО БИ СЕ... ПИХ... ДА ТИ НИЈЕ ДОБРО?
НЕ СЕКИРАЈ СЕ ЗБОГ ОНЕ СМРДЉИВЕ РАДИОНИЦЕ!
БЛЕЈК ЗАРАЂУЈЕ НА ТУЂЕМ ЗНОЈУ!
ДЕЦА И ЖЕНЕ ЦРНЕ ПО ШЕСНАЕСТ САТИ ЗА БЕДНУ ЛОВУ!
НЕ БРИНИ! ТИПОВИ КО ОН, БРЗО ОЗДРАВЕ!
У ШТА САМ СЕ ТО УВАЛИО?
Е, ЈЕСИ Л' ЧУО КАКО СЕ ДРАО КАД САМ МУ ЗГРАВИО РУКУ?
ХА! ХА!

ЗДРАВО, МОМЦИ! ЈЕСТЕ ЛИ СРЕДИЛИ ОНАЈ ПРОБЛЕМЧИЋ?
ПИХ... ГОС'Н БЛЕЈК ЋЕ НЕКО ВРЕМЕ ИМАТИ МУКЕ С РУКАМА...
А КАКО ЈЕ НОВАЈЛИЈА?
ОДЛИЧНО! СЕЉАЧИЋ НАС ЈЕ СПАС'О ДА НАС ОНАЈ НЕ ИЗРЕШЕТА!
ЗОВЕМ СЕ АБРАХАМ! АБРАХАМ СТОУН!
ДОБРО, ДОБРО! ДА ЈЕ НИЈЕ БИО С НАМА, УЈМЕК'О БИ НАС!
ЕВО, НАДУВЕНКА, ГОС'Н ШИДИ!
НАЊУШИО САМ ТЕ, АБРАХАМЕ... НЕ БИ БИ БИЛО ДОБРО ДА САМ ПОГРЕШИО!
А ПАТРИК ШИДИ НАГРАДИ КАД СЕ ПОСАО ДОБРО ОБАВИ!
ВЕЧЕРАС ИМАМ ДРУШТВАНЦЕ У МОЈИМ ОДАЈАМА!
TAVERN
ДОЋИ ЋЕ СВЕТ КОЈИ БИ ТРЕБАЛО ДА УПОЗНАШ! БИЋЕ И ДАМА!
ЕВО, КУПИ НЕКО ПРИСТОЈНО ОДЕЛО! ВИДИМО СЕ!

КАСНИЈЕ, ТЕ ВЕЧЕРИ...
АБРАХАМ СТ...
КО СИ ТИ?
АХ... ТИ СИ АВИ! НИСАМ ТЕ ПРЕПОЗНАЛА ТАКО ОБУЧЕНОГ!
УЛАЗИ!
ВИДИ АВИЈА, ЧО! ОДЕЛО СТВАРНО ЧИНИ ЧОВЕКА!
ОХО!
ГОС'Н ШИДИ НИЈЕ ШТЕДЕО! КЛОПА ЈЕ СЈАЈНА!
А И ЏУРЕ!
ЗДРАВО, МАЈК!
НЕ МОГУ ДА СЕ НАВИКНЕМ НА КРУТУ КРАГНУ!
ВИДИШ, АВИ, ТО СУ ОНЕ ИСТЕ ЏУРЕ КОЈЕ СМО ДАНАС ВИДЕЛИ У ОНОЈ СМРДЉИВОЈ РАДИОНИЦИ!
СВЕ СУ ЈАКО ЛЕПЕ БАЗНЕ!
ПЛАКЕНЕ СУ ЗА ТО!
ЈА САМ ЕЛИС! ВИДЕЛА САМ ТЕ У ФАБРИЦИ!
ДА, СЕЋАМ СЕ!
ИГРАШ?
П... ПА НЕ ЗНАМ КАКО...
АЛИ ЋУ ПОКУШАТИ!
ОХО! ГОСПОДИНЕ ПУЛМАНЕ! МИЛО МИ ЈЕ ШТО СТЕ ДОШЛИ!
ДРАГО МИ ЈЕ ШТО ВАС ВИДИМ!
КАД СУ СТИГЛИ И ПОСЛЕДЊИ ГОСТИ, ИЗ АБРАХАМОВИХ ОЧИЈУ СЕВНУЛЕ СУ ВАРНИЦЕ МРЖЊЕ...
ТО СУ ОНИ!

ШТА ТИ ЈЕ? КАО ДА ИМАШ ГРОЗНИЦУ!
НЕ...
НИЈЕ МИ ДОБРО... БОЛЕСТАН САМ!
ПОГЛЕД МУ СЕ ПРИКОВАО ЗА ПРИДОШЛИЦЕ...
ОБЕЋАО САМ МОМЦИМА ДА ЋУ ИХ УПОЗНАТИ СА ВАЖНИМ ЉУДИМА, ГОСПОДИНЕ ПУЛМАН!
ХВАЛА, ШИДИ!
ДАЛИ, ПРЕ СВЕГА, ДА ПРОБАТЕ ШКОЉКЕ И РАКОВЕ! УПРАВО СУ СТИГЛЕ СА ПИЈАЦЕ!
ОБОЖАВАМ ИХ, ШИДИ!
АБРАХАМ ЈЕ БУРИО...
"...ДОК ЈЕ ШИДИ ВОДИО СВОЈЕ ГОСТЕ КРОЗ ПРЕПУНУ СОБУ...
ДВОЈИЦА МЕЂУ ЊИМА СУ УБИЦЕ ЊЕГОВЕ МАЈКЕ И МАЛОГ БРАТА...
МОРАМ ДА ИДЕМ, ЕЛИС!
И МЕНИ ЈЕ ЗАБАВА ДОСАДИЛА!
МОГУ ЛИ И ЈА С ТОБОМ?
КУД' ОДЕ ДАБИ? ХТЕО САМ ДА ГА УПОЗНАМ С ПУЛМАНОМ!
Н... НЕМАМ ПОЈМА, ГОС'Н ШИДИ!

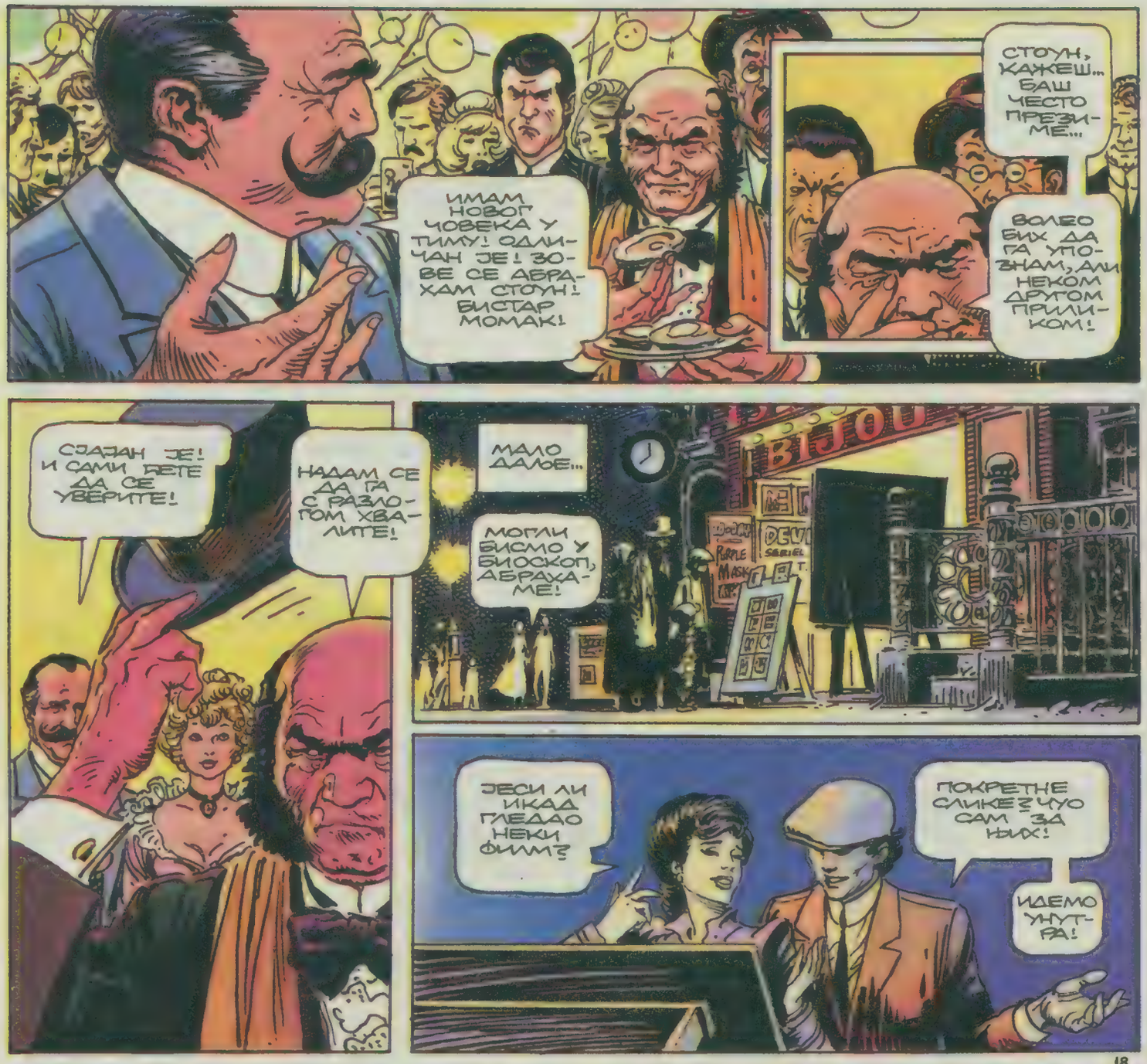
ИМАМ НОВОГ ЧОВЕКА У ТИМУ! ОДЛИЧАН ЈЕ! ЗОВЕ СЕ АБРАХАМ СТОУН! БИСТАР МОМАК!
СТОУН, КАЖЕШ... БАШ ЧЕСТО ПРЕЗИМЕ...
ВОЛЕО БИХ ДА ГА УПОЗНАМ, АЛИ НЕКОМ ДРУГОМ ПРИЛИКОМ!
СЈАЈАН ЈЕ! И САМИ ЋЕТЕ ДА СЕ УВЕРИТЕ!
НАДАМ СЕ ДА ГА С РАЗЛОГОМ ХВАЛИТЕ!
МАЛО ДАЉЕ...
МОГЛИ БИСМО У БИОСКОП, АБРАХАМЕ!
BIJOU
ЈЕСИ ЛИ ИКАД ГЛЕДАО НЕКИ ФИЛМ?
ПОКРЕТНЕ СЛИКЕ? ЧУО САМ ЗА ЊИХ!
ИДЕМО УНУТРА!

18

'ЕЈ, ТИ! СЕДИ!
ЗАКЉУЧИЛИ СМО ПЛАТНО! СЕДИ!
ТО ЈЕ ЧАРЛИ ЧАПЛИН! БАШ ЈЕ СМЕШАН!

ХЕЈ! ПРАВО ЈЕ ЧУДО КАКО СЕ НИЈЕ ПОВРЕДИО!
ОВО ЈЕ МЕРИ ПИКФОРД! ЗАР НИЈЕ ЛЕПА, АБРАХАМЕ?
ИДУЋЕ НЕДЕЉЕ СЕ ДАЈЕ ФИЛМ „ПАУЛИНИНЕ НЕДАЋЕ!
ПАУЛИНА ЈЕ ЗАИСТА ХРАБРА ДЕВОЈКА!
БИЛО ЈЕ ДИВНО, ЕЛИС... КАО НА МАЂИОНИЧАРСКОЈ ПРЕДСТАВИ!
КАО У НЕКОМ ДРУГОМ СВЕТУ!
ЗА ТРЕН ЗАБОРАВИШ НА СВЕ МУКЕ И НЕДАЋЕ!

ОВДЕ СТАНУЈЕМ, АБРАХАМЕ!
ХВАЛА ТИ НА ДРУШТВУ, ЕЛИС!
ЖАО МИ ЈЕ ШТО НИСИ УПОЗНАЛА ГУЛМАНА!
МОЈ ПРОЗОР ЈЕ ОНАЈ СА ЦВЕЋЕМ!

НЕ ЧЕЗНЕМ БАШ МНОГО ДА ГА СРЕТНЕМ!
ДРАГ СИ МИ, АБРАХАМЕ! ЛАКУ НОЋ!

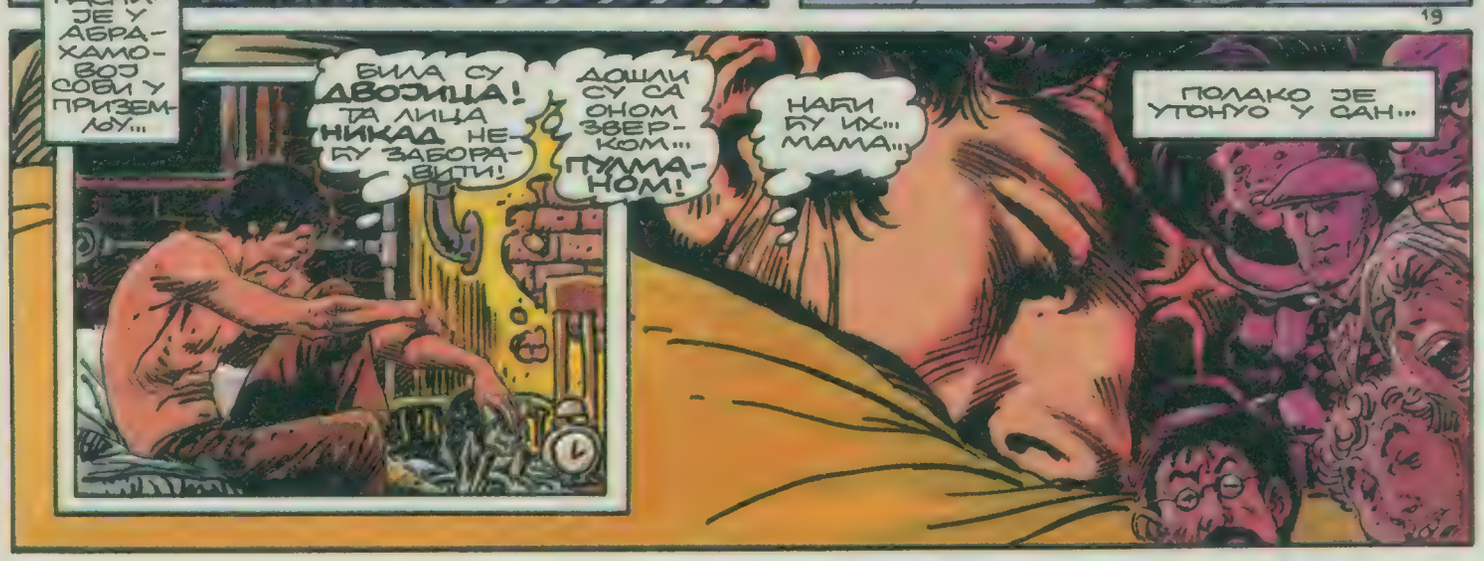
КАСНИЈЕ У АБРАХАМОВОЈ СОБИ У ПРИЗЕМЉУ...
БИЛА СУ ДВОЈИЦА! ТА ЛИЦА НИКАД НЕ ЋУ ЗАБОРАВИТИ!
ДОШЛИ СУ СА ОНОМ ЗВЕРКОМ... ГУЛМАНОМ!
НАПИ ЋУ ИХ... МАМА...
ПОЛАКО ЈЕ УТОНУО У САН...

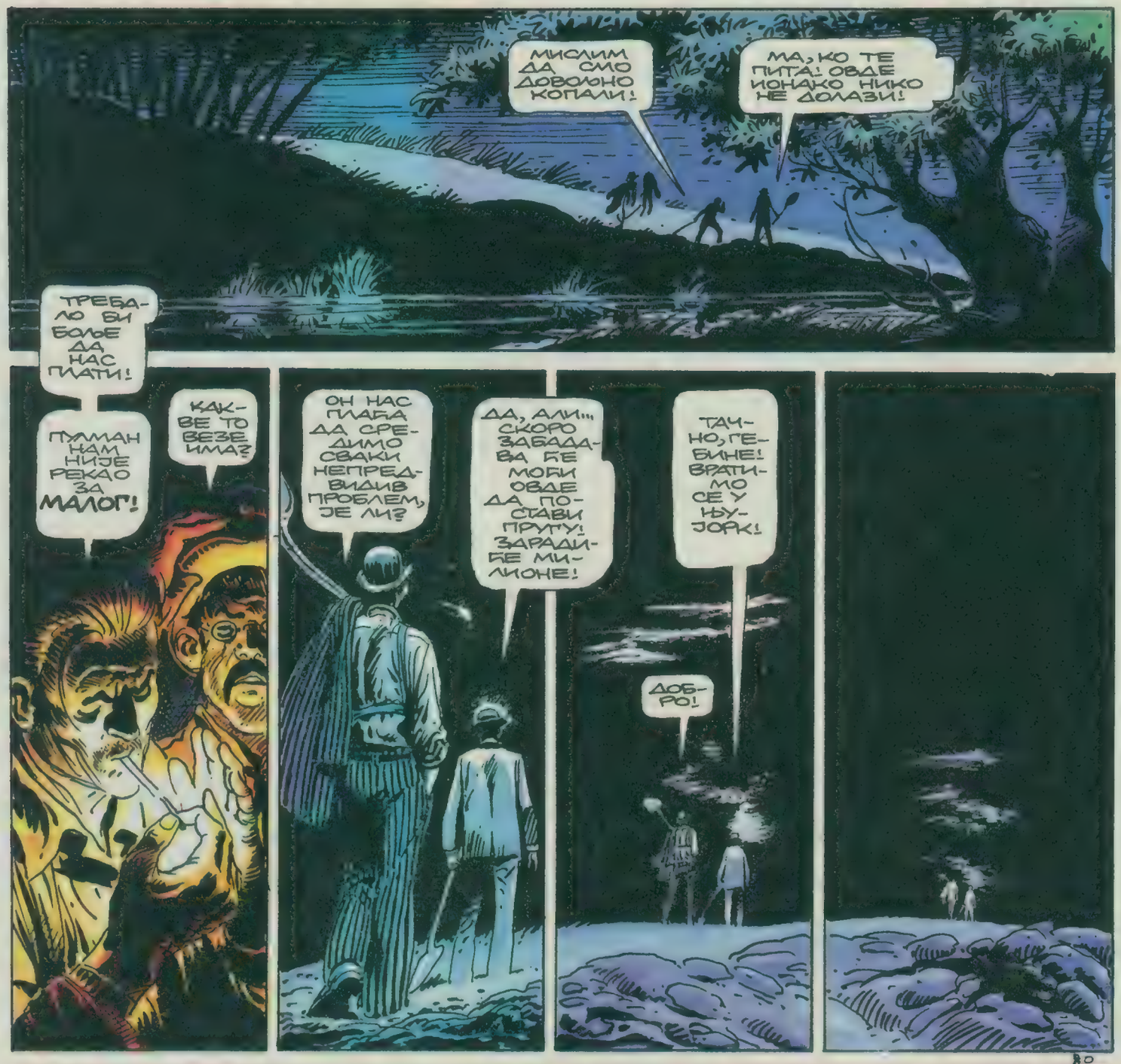
МИСЛИМ ДА СМО ДОВОЉНО КОПАЛИ!
МА, КО ТЕ ПИТА! ОВДЕ ИОНАКО НИКО НЕ ДОЛАЗИ!
ТРЕБАЛО ВИ БОЉЕ ДА НАС ПЛАТИ!
ПУМАН НАМ НИЈЕ РЕКАО ЗА МАЛОГ!
КАКВЕ ТО ВЕЗЕ ИМА?
ОН НАС ПЛАЋА ДА СРЕДИМО СВАКИ НЕПРЕДВИДИВ ПРОБЛЕМ, ЈЕ ЛИ?
ДА, АЛИ... СКОРО ЗАБАДАВА ЋЕ МОЋИ ОВДЕ ДА ПОСТАВИ ПРУГУ! ЗАРАДИЋЕ МИЛИОНЕ!
ТАЧНО, ГЕБИНЕ! ВРАТИМО СЕ У НЬУЈОРК!
ДОБРО!

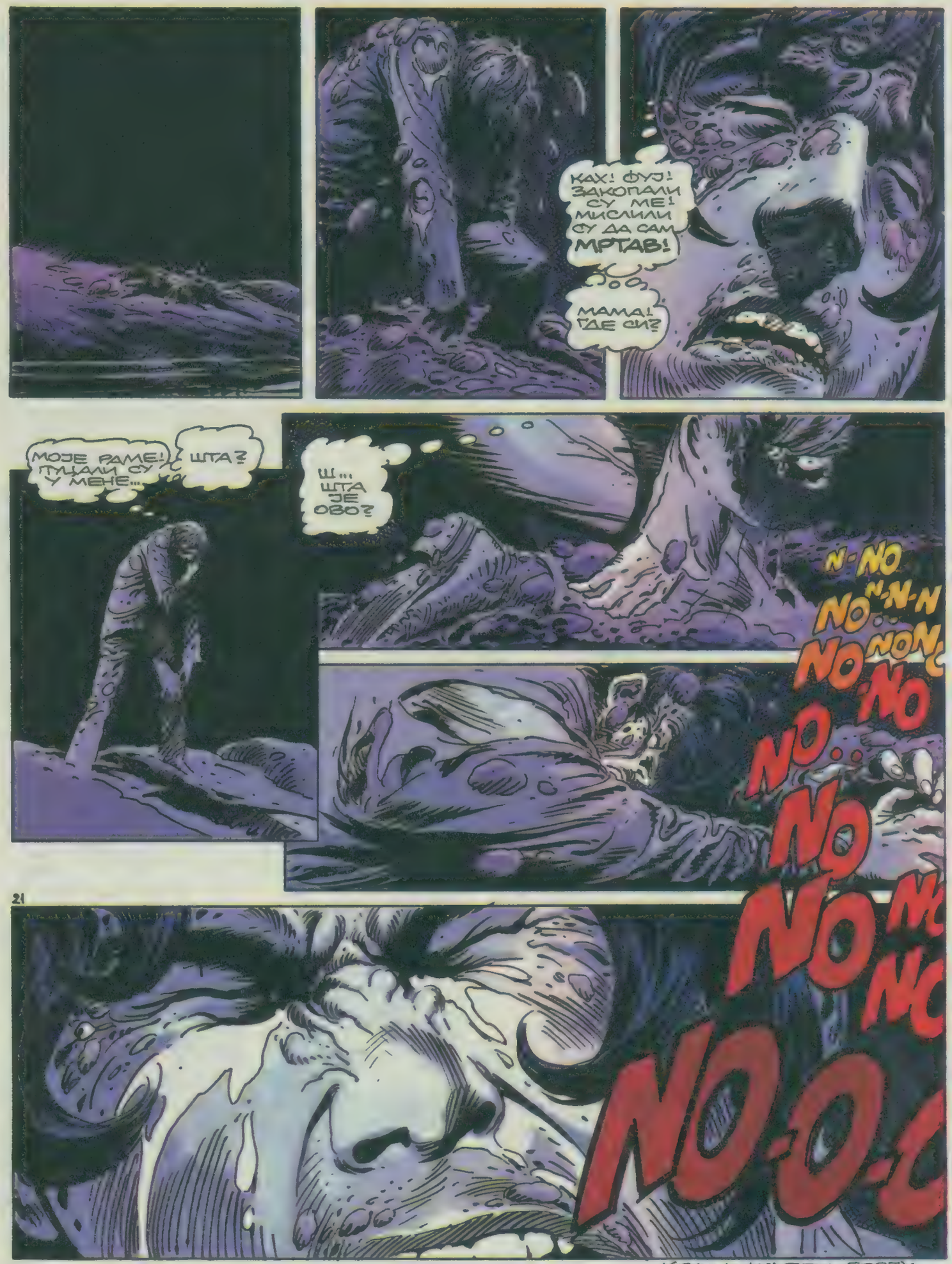
КАХ! ФУЈ! ЗАКОПАЛИ СУ МЕ! МИСЛИЛИ СУ ДА САМ МРТАВ!
МАМА! ГДЕ СИ?
МОЈЕ РАМЕ! ГЊУЛАЛИ СУ У МЕНЕ...
ШТА?
Ш... ШТА ЈЕ ОВО?
N-NO
NO
NO
NO
NO
NO
NO
NO
NO-O-O

СВЕТСКО ПРВЕНСТВО
II БАМБИ ФИС КУП

bambi cup 2.

ДЕЦО,

будите са нама на Копаонику 14. и 15. марта 1992. године.

ЗАШТО?

Светско првенство за дечаке и девојчице од 11 до 15 година.
Дођите да навијате за нашу репрезентацију!
Дејан Лемић (12 година) већ има једну бронзану медаљу на Светском купу – фебруар 92. Чешкословачка.
Очекујемо и нове медаље.
На светском купу Бамби Копаоник очекујемо учешће 8–10 репрезентација са око 100 такмичара од Аустралије до Италије.

Очекујемо вас на Копаонику

као навијаче, као другаре, другарице, као скијаше.
Ово је светски куп на коме су почињали и побеђивали Стенмарк, Крижај, Свет, Петровић, Томба.
Како?
Ваша школа, ваш клуб, нека се јаве:
редакцији

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

тел.
011/324-471
fax 011/325-203

YUGOTOURS

тел. 750-735, 764-622/246
telex 11000
fax 764-447

MARK PLAN

тел. (013) 515-585, 514-981
fax (013) 517-585

Помоћи ћемо вам:

– да јевтиније добијете аутобус
– дочекаћемо вас на Копаонику
– понудити вас кексом, соком
– обезбедити ски карту са 50% попуста

Позовите нас за ближа обавештења

Школе, клубови, деца, ваш једнодневни излет је права радост, дан у природи, дан спорта, присуство највећем спортском догађају

Организатори, јавите нам се!

Политикин Забавник
Смучарски фонд Србије

Дејан Лемић: бронзана медаља на Светском купу – фебруара 92. Чешкословачка

ДВОЈИЦА ВЕЛИЧАНСТВЕНИХ

Ричард Бонг испред свог „лајтнинга" на чијем је трупу нацртао велики портрет своје веренице Мерџи

У тренуцима ваздушног двобоја митраљез са противничког авиона личи ти на највећи топ, а сва зрна испаљена из њега лете право у твоју главу. Стомак се грчи, руке и ноге отказују послушност, низ леђа се слива ледени зној...

Томас Мекгир (лево) у разговору са једним пилотом пре поласка на задатак

Градску вреву Сан Франциска прекинуо је звук авионских мотора изнад Залива. То не би било ништа чудно да пилот дотичног авиона није правио савршене акробације напрежући свој „лајтнинг" до крајњих граница!

У једном тренутку пилот је стрмоглавио свој авион ка мосту Голден Гејт и тик изнад воде пролетео испод моста. Затим је окренуо авион ка граду и летећи ниско, свега 15–20 метара изнад земље, почео да шврља булеварима Сан Франциска. Није тешко замислити какав је то хаос изазвало међу становништвом.

Некако у исто време у Команди ваздухопловства почели су да звоне телефони. Најпре се јавила Морнаричка команда захтевајући да се најстроже казни пилот који је пролетео испод Голден Гејта јер је то забрањено! Затим су почели да се јављају ужаснути грађани. Једна домаћица искалила је бес на дежурног официра пошто је од страха испустила корпу са тек опраним вешом!

Кад су мало касније телефони утихнули, у канцеларију генерала Џорџа Кенеја ушао је виновник овог догађаја – пилот Ричард Бонг. Генерал није могао да верује својим очима: зар је тај млади, жгољави поручник могао да направи све то. Готово дечачки израз лица спасао је Бонга теже казне: уз све прекоре, морао је својим рукама да опере веш оној домаћици!

Међутим, генерал Кенеј није га заборавио: када му је понуђено да оде на пацифичко ратиште и спасе што се спасти може, затражио је две ствари: двомоторни ловац Р 38 „лајтнинг" и пилота Ричарда Бонга! Избор се показао као веома добар јер ће Ричард Бонг постати највећи амерички ас свих времена!

Са авионима и друговима из ескадриле Бонг је у новембру 1942. године стигао у Аустралију. Прву од укупно четрдесет победа постигао је 27. децембра, када је оборио један јапански „зеро", а мало касније, истог дана, и јапански бомбардер „аичи вал". Те победе помогле су му да превлада почетничку несналажљивост и страх када се креће у напад на противника. У тим тренуцима и митраљез са противничког авиона личи ти на највећи топ, а сва зрна испаљена из њега лете право ка твојој глави! Стомак се грчи, руке и ноге отказују послушност, низ леђа се слива ледени зној и лепи летачку јакну за заштитну плочу. А у глави... И када се одједном нађеш ван борбе, уплаши те тишина и празнина која те окружује. Потребно је неколико тренутака да се приберeш и схватиш да си још жив...

Све више малих заставица

Већ почетком јануара 1943. године Бонг је постигао и пету победу и тако стекао звање пилота-аса. Акције се ређају, а испод кабине Бонговог „лајтнинга" све је више малих јапанских заставица – свака заставица је знак за један оборени јапански авион. До краја 1943. године било их је двадесет и једна и тада су га послали кући на одмор.

Почетком 1943. године на пацифичко ратиште дошао је још један млади пилот Томас Мекгир који је, међутим, скоро пола године чекао на ватрено крштење. Када му се најзад у августу указала прилика, није је пропустио: после само две борбе у размаку од три дана и он је добио звање аса.

Седамнаестог октобра Мекгир је оборио чак три Јапанца, али одмах затим осетио је како је када у тесној кабини беспомоћно очекујеш крај док те „зеро" гађа. Срећом, био је само рањен, али до краја године није могао да лети. Нову 1944. годину дочекао је са 13 победа – осам мање од Бонга. Када се вратио у јединицу, покушао је да надокнади пропуштено, али над Новом Гвинејом било је све мање јапанских авиона.

Бонг је био боље среће и по повратку са одсуства наставио је да ниже победе. Крајем фебруара 1944. америчка обавештајна служба дешифровала је јапанску поруку када ће тачно високи јапански штабни официри прелетети авионом из Рабаула на острво Вивак. У планирано време Бонг и потпуковник Том Линч појавили су се над острвом, баш у тренутку кад је јапански авион слетео. Лин је први напао. Промашио је, па је позвао Бонга који га је за то време штитио. Са висине од 700 метара Бонг се обрушио и гађао дугим рафалом. Јапански авион букнуо је као шибица, а тренутак касније експлодирао. Када су се вратили у базу, генерал Хјуџи честитао је Бонгу на обарању, али млади пилот га је исправио:

– Мислим да га нисам оборио. Авион је већ био слетео када сам га гађао!

– Да ли сте сигурни у то?

– Потпуно!

– Онда, вам то, на жалост, не можемо признати!

Једанаестог априла Бонг је оборио још два јапанска авиона, али је само један признат као „вероватно оборен". Пошто је имао 27 победа, било је веома важно да му признају и тај „вероватно уништен" авион. У том случају постао би први амерички пилот-ловац који је достигао рекорд дотад најбољег пилота-ловца Едија Рикенбекера који се борио у Првом светском рату.

Пошто би то имало велики пропагандни значај у Америци, Команда 5. ваздухопловне армије, којој је до те победе стало више него Бонгу, наредила је роњиоцима да претраже дно залива Теменерах где је пао спорни авион. Роњиоци су извршили наређење и нашли оборену јапанску летелицу погођену у лево крило и кабину – баш како је Бонг навео у свом извештају после борбе. Његова двадесет осма победа била је потврђена. Недуго затим постигао је још једну и отишао на одсуство.

Ни Мекгир није седео скрштених руку. Крајем априла оборио је 21. авион, али увек му недостаје осам да би достигао Бонга. Приметили су то, наравно, и његови другови па су у шали почели да га зову „Мање Осам". Када му се учинило да најзад има прилику да достигне Бонга који је био у Америци, добио је тропску грозницу и маларију и скоро пола године одсуствовао из борбе.

Упорни „Мање Осам"

За то време Бонг, као ратни херој, обилази Америку. Свуда га топло дочекују, како и приличи асу, али једног дана приредили су му несвакидашње „изненађење": у једној ваздухопловној бази понудили су му да остане код њих и заврши школу гађања! Каква понуда најбољем пилоту-ловцу! Бонг, међутим, није био сујетан и са задовољством је прихватио понуду!

После завршене обуке вратио се на Нову Гвинеју, али сада као инструктор млађих пилота. Иако не би требало да улази у борбу, користи на ужас својих старешина сваку прилику да обори понеког Јапанца, правдајући се да је очигледан пример најбоља школа! Упознао је Мекгира и њих двојица одмах постају добри пријатељи па често заједно иду „у лов".

Победе се нижу, али Мекгир никако да се ослободи надимка „Мање Осам". Десетог новембра он и Бонг постижу по једну победу – он двадесет шесту а Бонг тридесет четврту. Сутрадан је Бонг оборио свој 35. авион, а наредног дана Мекгир постиже 27. погодак! Седмог децембра свако од њих постиже још по две победе! Чинило се да трци нема краја, али када је Бонг изнад Сан Џоса оборио свој 40. јапански авион, генерал Кенај повукао га је из борбе и уручио му Конгресну медаљу части – највише америчко одликовање! После свечаности, уморан и исцрпљен свакодневним борбама, Бонг се вратио у Америку. У Сан Франциску су га дочекали са свим почастима које такав херој заслужује.

У то време Мекгир је имао тридесет две победе, али и шансу да достигне Бонга. Двадесет четвртог децембра оборио је три авиона „зеро", а после неколико дана његов збир износио је 38 победа – само две мање од Бонга.

Да не би помрачио славу Ричарда Бонга који је тада био на путу кући, генерал Кенеј забранио му је да лети. Седмог јануара 1945. године Мекгир је добио дозволу да лети. Истог дана винуо се са искусним пилотом Ритмајером и двојицом млађих и неискусних пилота.

Док су летели изнад острва Лос Негрос, однекуд се појавио усамљени, црно обојени „зеро". Муњевито је напао Ритмајера који је радио-везом позвао Мекгира у помоћ. Мекгир је направио оштар борбени заокрет, али – или је заборавио или није могао да одбаци допунске поткрилне резервоаре за гориво. Тако оптерећен, његов „лајтнинг" изгубио је брзину и разбио се о морску површину. Томас Мекгир је на месту погинуо.

Шестог августа 1945. године Ричард Бонг је полетео новим млазним авионом Р-80 „шутинг стар". Изненада, мотор се запалио и авион је почео да губи висину. Бонг је покушао да искочи, али био је сувише ниско и падобран се није потпуно отворио. Кад је хитна помоћ стигла, Ричард Бонг је био мртав.

Д. М.

Илустровао: Брана Јовановић

ФАНТАСТИКА

МИЛАН ДРАШКОВИЋ

СТРАНАЦ

Будио се полако, свест му се враћала у кратким, испрекиданим размацима. Прво чега је био свестан било је сазнање да се налази у лежећем положају. Наг. Отворио је очи...

Око њега је била полутама, са острвцима треперавог светла. Намрштио се још не схватајући где је.

Тргну га тихо зујање. Тог тренутка схвати да лежи у великој провидној комори и да се комора отвара. Усправио се осећајући необичну утрнулост удова.

А онда подаци почеше да надиру у његов ум, мозаик поче да се склапа...

Зове се Марк Андерсон.

Старост: 49 година.

Занимање: доктор биохемије.

Налази се у својој лабораторији, савршено опремљеној, дубоко под земљом и управо се пробудио из сна који је трајао тачно 500 година.

Пет векова таме... вештачке смрти. Тачно онолико

„ЗАБАВНИКОВ" КВИЗ

ВЕЛИКИ ИСТРАЖИВАЧИ

1. Који су рани истраживачи пловили у дугачким бродовима и носили шлемове са роговима?

2. Шта је по националности био Кристофор Колумбо?

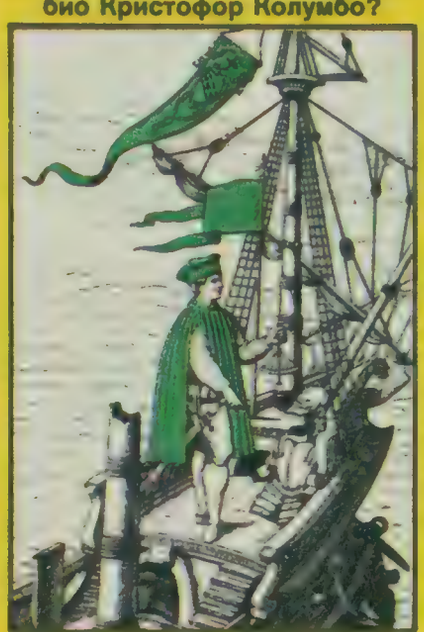

3. Шта је по националности био Дејвид Ливингстон?

a) Шкотланђанин
b) Велшанин
c) Ирац

4. Како се звао први човек који је полетео у свемир

РЕШЕЊА НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

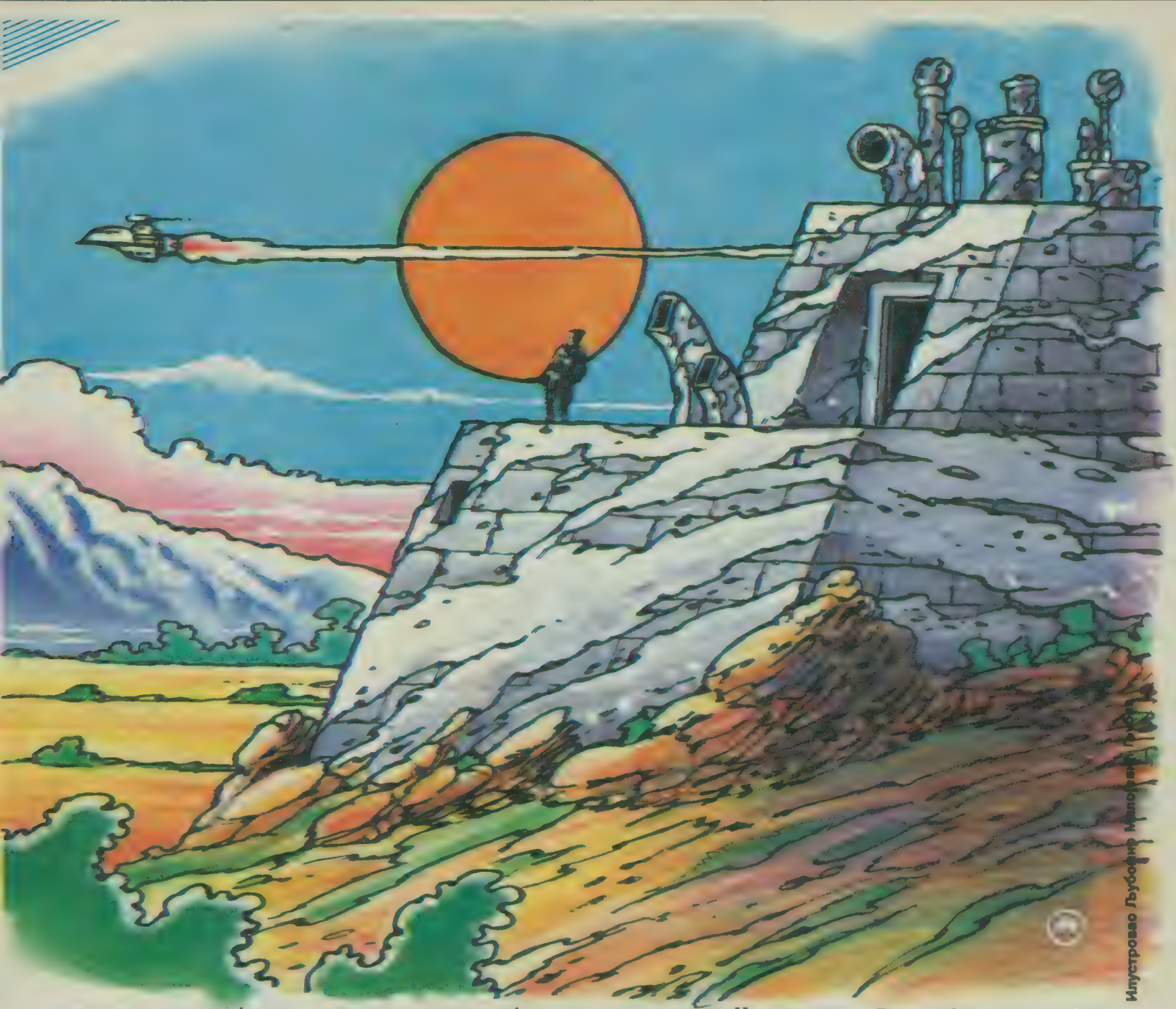

Илустровао Љубофир Марковић

времена на колико је и програмирао компјутер. А разлог је био више него довољан да се Марк Андерсон препусти забораву помоћу сна – разлог се звао атомски рат!

Од тог времена сада га дели 500 година, али сећања су стала. Кад би само могао да их потисне, избрише...

Калеидоскоп кошмара, апокалипса. Пандорина кутија ипак се отворила и зло је покуљало. Циновске пећурке пакленог огња. Радијација. И пепео који све прекри...

Ко је победио? Да ли је неко уопште могао да као победник изађе из тог пакла?

Марк Андерсон није желео да сазна одговоре на та апсурдна питања. Изабрао је бекство из ужасне стварности, бекство помоћу сна, очајнички се надајући да ће, кад се пробуди, затећи Земљу ослобођену отрова којим ју је човек преплавио, да ће можда затећи неку нову, бољу цивилизацију.

Одговор ће убрзо сазнати.

Изашао је из коморе и погледао се. Тело прилично добро очуваног педесетогодишњака. На глаткој површини машине угледао је мутни одраз свог лица.

Прво је обукао костим од светлуцаве пластике, а онда детаљно обишао лабораторију. Све је радило беспрекорно, машине су и даље обављале свој програмирани посао. Савршена аутономна јединица, издвојена од света и његових зала, сама себи довољна.

Марк Андерсон дубоко удахну и даде компјутеру задатак да испита услове живота на површини. Одговор, и то повољан, стигао је ускоро. Осетио је како му пулс јаче удара. Земља је ипак зацелила своје ране!

Желео је да одмах изађе на површину. Има времена за први оброк после 500 година – у овом часу осећао је само узбуђење због скорог изласка.

Лифт га је одвезао горе, до излазне коморе. Нашао се у комори, стао пред метална врата, притиснуо сензор...

Најзад напољу! Угледао је сунце на хоризонту – било је рано поподне – и удахнуо ваздух пуним плућима.

Налазио се у подножју Канархила. Канархил... Незаборавно место његове младости, безбрижни дани првих љубави, шетње удвоје усамљеним стазама између пролисталог дрвећа... Погледао је горе, ка врху Канархила... и угледао велику металну куполу.

Неколико тренутака остао је затечен неочекиваним призором, а онда журно почео да се успиње...

За пола сата стигао је до куполе и угледао роботе! Пуно робота, разних облика и величина. Кретали су се обављајући своје програмиране задатке нимало не обраћајући пажњу на њега – као да не постоји.

А Марк Андерсон је прилазио роботима, постављао питања, викао од беса јер није добијао никакав одговор, склањао им се са програмираног пута којим су ишли...

На крају је ушао у куполу. Свуда машине и роботи, само машине и роботи, нигде људи...

Роботи су преживели катастрофу – Човечанство, по свему судећи, није!

Сунце се спуштало ка западу кад је изашао из куполе погнутих рамена, дубоко потиштен. Полако је кренуо ка подножју и својој лабораторији.

Марк Андерсен је схватио да овде више нема шта да тражи – био је странац на Канархилу.

КАРИЈЕРЕ:
„Primal Scream"

ИГРА ЈЕ ОСЛОБАЂАЊЕ

Крајем сваке године музичке новине праве свој избор најбољих плоча и група. У самом врху тих листа једно име се обавезно појављивало: састав „Primal Scream", предводници такозваног денс покрета, група која је пре седам година кренула из Глазгова и освојила музичку сцену

„Primal Scream" пре но што су открили денс музику

Боби Гилеспи, певач групе „Primal Scream"

Њихов последњи албум „Screamadelica" успешна је комбинација радних „Rolling Stonesa", модерне продукције, афричких ритмова и одличне музике за игру. Како су дошли до тога говори певач и вођа састава Боби Гилеспи:

– Први концерт „Primal Scream" су имали 12. октобра 1984. у једном клубу у Глазгову. Почело је овако: неко је поклонио једну демо касету са снимцима групе коју је тај момак мрзео, али је претпостављао да ће се мени допасти. Испоставило се да су то први снимци Вилијама и Џима Реида који су почињали са својом групом „Jesus And Mary Chain". Музика ми се веома допала и касету сам послао свом другу Алену Мегију који је управо основао дискографску кућу у Лондону. Ја сам затим основао групу „Primal Scream" и приредили смо тај концерт. „Primal Scream" су били предгрупа а ја сам после свирао бубњеве и на наступу „Jesus And Mary Chain". Нисам умео да их свирам, али сам некако схватио шта ту треба да се ради. Моја група у почетку је била комбинација жеље да будемо панкери и потребе да звучимо као права група. У почетку смо само правили буку, и ја сам се ваљао по поду и вриштао и било је изврсно. Временом смо постали мелодичнији.

Због те мелодичности прочули су се као алтернативна гитарска група коју су пажљиво слушали и други млади састави. Али, о неком правом успеху није могло да се говори све док им није помогао радијски диск џокеј Енди Ведерел. Он је узео песму „I'm Losing More Than I'll Ever Have" са њиховог другог албума, мало изменио продукцијска решења, додао уводни вокал и песма је стигла на шеснаесто место топ листе.

– Знали смо да се Ендију свиђа наша музика – наставља Гилеспи – а у то време само неколицини се допадало оно што смо радили. Пратили смо шта је пуштао на радију и знали смо да воли стварно добру музику, да је отворен према различитим утицајима. Позитивно је било и то што никада раније није радио у музичком студију тако да је у нашу песму опуштено могао да унесе све те новине. Одлично је експериментисао направивши песму уз коју може добро да се игра.

Мислим да је играње заиста важно. Потпуно те ослобађа, опушта. Понекад је одличан провод играти сам или са својом сенком, гледати облике које можеш да правиш својим рукама, сам себи правити расположење. Други пут је уживање играти са девојком или неколико људи са којима се знаш. Одувек сам волео да играм, могу чак да играм уз песме у којима уопште нема бубњева. Успевам да нађем неки свој ритам.

Концерти групе „Primal Scream" прошле године обично су били распродати. Они су свирали у просторима средњих величина или у великим, одлично опремљеним дискотекама. Публика би све време играла доказујући да је схватила поруку – игра је ослобађање.

– Наше свирке трају до касно у ноћ. То није уобичајени рок концерт где постоје једна или две предгрупе а затим се чека главни наступ. Код нас је све подједнако важно. Прво излази наш друг Орб и он стварно дигне атмосферу у публици, затим изађемо ми, после нас Енди Ведерел пушта музику тако да су људи целе вечери непрекидно добро расположени. Шаљемо им енергију а они нам узвраћају. Основни смисао наше музике је да се свако у публици потпуно опусти, а тако се и ми опуштамо. И то је та једноставна линија.

ОПРОШТАЈНИ КОНЦЕРТ

О недавно преминулом Фредију Меркјуријју, певачу групе „Queen", крајем прошле године објављена је књига „A Kind Of Magic". Књигу је написао Рос Кларк, а део зараде биће уплаћен у фонд за борбу против сиде.

У исто време објављено је да су чланови групе „Queen" одлучили да се појаве на прослави поводом додељивања годишњих музичких награда у Лондону и одрже свој опроштајни концерт. Постоји могућност да им се на бини придружи и Елтон Џон као и други блиски пријатељи који ће се окупити да одају почаст преминулом певачу. Елтон Џон је, иначе, за британску телевизију направио посебну емисију о Фредију Меркјуријју која је емитована почетком јануара. Међу годишњим признањима британске музичке индустрије „Queen" су номиновани за најбољу групу а конкуренција су им „Dire Straits", „Simply Red", „Pet Shop Boys", „James" и „KLF".

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Популарност? Ја сам одувек био популаран – и док сам био наставник у школи и док сам живео у свом малом граду. Популарност је релативна."

Стинг

NO SON OF MINE

Well the key to my survival
Was never in much doubt
The question was how I could keep sane
Trying to find a way out

Things were never easy for me
Peace of mind was hard to find
And I needed a place where I could hide
Somewhere I could call mine

I didn't think much about it
Til it started happening all the time
Soon I was living with the fear every day
Of what might happen at night

I coulldn't stand to hear the cryping of my mother
And I remember when
I swore that that would be the last they'd see of me
And I never went home again

They say that time is healer
And now my wounds are not the same
I rang the bell with my heart in my mouth
I had to hear what he'd say

He sat me down to talk to me
He looked me straigt in the eyes
He said

You're no son yo're no son of mine
You walked out you left us behind
And you're no son you're no son of mine
His words how they hurt me
I'll never forget it
And as the time it went by I lived to regret it

You're no son you're son of mine
But where should I go and what should I do
But I came here for help I came here for you
Well the years they passed so slowly
I thought about him every day
What would I do it me passed on the street
Would I keep runing away
Iт an out of hilding places
Soon I'd have o face the facts
That we'd have to sit down and talk it over
And that would mean going back

You're no son you're no son of mine
But where should I go and what should I do
You're no son you're no son of mine
But I came here for help I was looking for you

Текст и музика: Тони Банкс, Филип Колинс и Мајк Радерфорд
Изводе: „Genesis"

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

НИСИ МОЈ СИН

Решење мог опстанка
Никада није довођено у сумњу
Питање је било како да останем читав
Покушавајући да пронађем излаз

Никада ми ништа није ишло лако
Мир сам тешко налазио
Требало ми је скровиште
Место које бих назвао својим
Нисам о томе много мислио
Све док није почело свакодневно да се дешава
Ускоро сам живео у страху
Шта ноћ може донети

Нисам више могао да поднесем мајчин плач
И сећам се када сам обећао да је то последњи пут како ме виде
И никада се више нисам вратио кући

Кажу да време лечи све
И моје ране више нису исте
Зазвонио сам а срце ми је тукло
Морао сам да чујем шта ће ми рећи

Посадио ме испред да разговарамо
Погледао ме право у очи
И рекао
Ти ниси, ти ниси мој син
Отишао си и оставио нас
И ти ниси, ти ниси мој син

Како су ме повредиле његове речи, никада их нећу заборавити
И док време буде текло живећу да бих се кајао

Ти ниси, ти ниси мој син
Али где да одем и шта да радим
Али дошао сам по помоћ, дошао сам због тебе
Године споро пролазе
О њему мислим сваког дана
Шта да радим ако се сретнемо на улици
Хоћу ли продужити

Улазим и излазим из скровишта
Ускоро ћу морати да схватим истину
Мораћемо поново да се сретнемо и разговарамо
А то може да значи повратак

Ти ниси, ти ниси мој син
Али где да одем и шта да радим
Ти ниси, ти ниси мој син
Али дошао сам по помоћ, тражио сам тебе

ЧАК И ТЕЛЕ ИМА

Уместо „Назови ме!" све чешће се чује реченица „Пошаљи ми факс!". И док су код нас телефакс апарати углавном ограничени на послован свет, у развијенијим државама та справа је постала уобичајена готово као телефон. Факс већ може да се пошаље из већих кафана, а питање је дана када ће се и на улицама поставити телефакс кабине.

Од тренутка кад почнете да окрећете одређени телефонски број до звука који вам јавља да је порука коју шаљете примљена, протекне око минут времена. Невероватно кад се помисли на прву факсимил машину коју је 1843. патентирао шкотски изумитељ Александар Бејн.

Помпезна справа за заборав

Бејн је своју машину помпезно назвао Аутоматски електрохемијски телеграф за записивање. Тај телеграф је имао покретну иглу која се померала изнад металних слова стварајући електрично коло. Била је повезана са сличном справом која је на „другом крају" репродуковала послату поруку исписујући је на папиру са посебном супстанцом а она је, одлет под дејством струје, мењала боју на одређеним местима. За разлику од знатно бржег и јевтиниjег електричног телеграфа Семјуела Морзеа, Бејнова машина брзо је пала у заборав.

Тек око 1900. године немачки научник Артур Корн поново је почео да експериментише телефаском. У односу на претходну Корнова справа била је савршенија јер је радила на принципу ћелија осетљивих на светло. И, 1907. године Артур Корн је успео да пошаље свој први факс из Минхена у Лондон.

Британци су ипак били предузимљивији од Немаца. При Националној управи пошта 1930. званично су основали посебан сервис за слање фотографија и факсимила (од латинског fac simile = учини слично, у смислу верне копије рукописа, снимка) на релацији Лондон–Берлин. У том сервису хвалили су се да им је за слику величине 20 × 15 центиметара потребно 13 минута да ои је послали. До 1968. то време смањило се на пола.

Прави бум телефакс апарата почиње око 1980. – За само десет година у Британији их је било 650.000, што ће рећи једна справа на 42 запослена. У Сједињеним Америчким Државама има три милиона факсова, а у Европи се очекује да ће их до 1993. бити чак седам милиона (код нас их има око 15.000).

За неког ко је можда још у недоумици, или није имао прилике да види и користи факс, ово би можда био најбољи опис. Довољно је да замислите две фотокопир машине повезане телефоном и – нећете бити далеко од истине. Исписана порука (документ, писмо...) ставља се на одређено место, притисне се дугме и светлосни зрак „ишчитава" страницу. Та страница се електричним путем, односно преко редовних телефонских линија, шаље одређеној особи, боље рећи – њеном телефаксу у коме долази до обрнутог процеса.

Папир ствара неприлике

Чим се боље овлада неком технологијом и она почне масовније да се примењује цена производа пада. Док су се телефакс апарати пре четири-пет година продавали за 3.000 долара, па и више, сада им је цена често мања од 500 долара (код нас, у зависности од фирме и, наравно, квалитета, факс може да се набави по цени од 40.000 до 130.000 динара).

Људи који користе телефакс свесни су његових недостатака. Основна мана је термални папир који је скуп, непрекидно се увија, и тешко исправњава, а слова на њему лако избледе и нестану. Велики произвођачи због тога паралелно раде на стварању факсова који ће користити обичан папир формата А4, а ускоро ће добити и боју.

„Шарп" је већ избацио на тржиште ППФ (телефакс са обичним папиром). У Британији која је, од европских земаља, и највећи телефакс потрошач тај „Шарпов" ППФ продаје се за 2500 фунти што је за 1000 фунти (или 1700 долара) скупље од „обичног" факса. Овај модел има, иначе, уграђену меморију која „памти" 99 телефонских бројева. Убациш страницу, притиснеш одговарајући број и – све остало машина уради сама

До следеће године само у Европи биће седам милиона телефакс апарата. На радном месту, у колима, на улици, за мање од минута свако ће моћи да пошаље поруку у било који крај на Земљи. А шта ће тек бити кад се ова справа још усаврши...

– Ово што се сада догађа на телефакс тржишту може да се пореди са револуцијом и фотокопир машинама – каже Жерар Галопен, директор продаје у „Шарпу". До седамдесетих и фотокопије су рађене на термалном папиру. Ова и наредна година сигурно ће донети значајна побољшања телефакс апарата, посебно пријема порука.

„Тошиба" већ израђује телефакс без папира. На екрану величине 23 × 7,5 центиметара порука се прочита, а ако је важна, може и да се одштампа на принтеру који је повезан са телефаксом. Ова справа продаје се у Јапану за 1300 долара.

Постоје и факсови у боји. Крајем прошле године појавио се „Шарпов ФП 9000" који фотографије или документа шаље у колору. Цена му је, за сада, ужасно висока – 28.000 долара. И то није основна мана. Уколико слика (или било шта друго) има више боја, потребно је више времена да би се послала. Факс у боји биће доступан ширем тржишту тек када се боље овлада технологијом дигиталног телефакса. Тренутно једино фирма „Алкател" нуди дигиталне телефакс апарате.

Ни то није крај. Очекује се и то ускоро, да телефакс добије и глас.

Две пице и кока-колу

Тлефакс је постао справа која многима олакшава живот, не само људима који се баве бизнисом.

Сликара Дејвида Хокнија нешто је спречило да из Холивуда отпутује у Лондон на своју изложбу. Поред већ изложених слика у лондонској галерији, Хокни је послао и један велики цртеж који је поделио у 144 дела и послао га телефаксом.

Ема Лифи, графички дизајнер, глувонема је од рођења. Увек је имала тешкоћа у спо-

ФАКС

разумевању са људима. Откако је набавила факс, договор око нових пројеката постао је права песма.

Рон Џексон је прошлог октобра остао дуже да ради у својој канцеларији у Лондону. Када је пре поноћи желео да изађе, видео је да је закључан у просторији у којој није било обичног телефона. На срећу, био је ту телефакс. Послао је S. O. S. на разне адресе и тако је избављен у року од пола сата.

Запослени у великим фирмама, да не би губили време, често и храну наручују телефаксом. Оближњој пицерији пошаљу факс шта желе и храна им стиже по жељи.

Телефакс је одличан и за људе који не воле да пишу писма. Лакше им је да, рецимо, новогодишње честитке пошаљу пријатељима и познаницима на сам празник.

Невоља са факсом је што примате и поруке које вас уопште не занимају. Шаљу вам различите рекламе, позивају вас на места где вам не пада на памет да идете, а при томе вам троше скупоцени папир. Има ту и факсова врло незгодног садржаја. Једини начин да се то спречи је куповина телефакса који одговара само на телефоне који су уписани у његсзу меморију.

А колико факс значи онима који живе далеко од насељених места говори и прича једног фармера из Канаде. Како није могао да дође до ветеринара, звао је телефоном, али никога није било код куће. Послао је факс. Ветеринар се вратио кући, видео поруку и сместа дошао да помогне крави која је требало да се отели. На свет је дошло живо и здраво теле (факс).

Припремила ***В. Софреновић***

Илустровао: Зоран Петканић Петко

6. 3. 1992. ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

У ШАХОВСКИХ МЕРИДИЈАНА

НИКАД СЕ НЕ ЗНА

На турниру „Инвестбанка 91" пажњу бројних гледалаца у Центру „Сава" привлачио је један више дечак него младић (рођен је 2. 6. 1974. године) не само својим изгледом и понашањем, већ и жељом да се домогне највиших шаховских врхова – Гата Камски.

На изглед миран, своје узбуђење током вишечасовне игре „амортизовао" је поцупкујући испод стола једном или обема ногама.

Од његовог оца Артема, сазнали смо да је он био Гатин шаховски учитељ и да га је научио да игра кад је сину јединцу било 7 година. А њега, Артема, у своје време научио је томе, опет у детињству, такође отац који се звао Гата.

Толико о породичној „радионици" Камски, а што се тиче Гате, један детаљ из његовог уговора са организаторима турнира „Инвестбанка 91" улазу у ред шаховских куриозитета. Док су сви учесници Турнира писали партије у два примерка, Гата је то чинио у три. По слову уговора њему је припадао први, оригинални примерак записане партије са потписом оба партнера, док су копије остајале организатору за документацију и билтен. Наиме, породица Камски има сигурног купца за све оригиналне формуларе Гатиних партија. Цена није позната, али је извесно да ће, буде ли он некада шампион света, и те како порасти. Никад се не зна.

ТАКНУТО – МАКНУТО

У Багдаду, за време владавине калифа Харуна-ал-Рашида (786–809), двојица дворских шахиста управо су се надметала у овој игри, када им је уз таблу послужено јело са неколико комада меса. Један од супарника узео је комад, кратко га држао у рукама, а затим га пошто је видео да није довољно печен, вратио у чинију. Онда се машио за други комад меса.

Партнер му је, у шаховском стилу, одговорио: – Такнуто – макнуто!

ПРОСЕК 7 ПОТЕЗА

У граду француских виноградара Бордоу пре десет година играо се шаховски турнир међународног ранга. Победио је Жил Андруе (Француска) кјоји је уједно испунио норму за интернационалног шаховског мајстора. То је обрадовало домаће шахисте јер је на турниру владала „поплава" ремија. Гледаоци су били огорчени што је деветнаест партија било завршено ремијем пре 20 потеза. Учесник турнира М. Гомес провозао се током турнира у „реми кочијама". На његовом рачуну нашле су се четири реми партије које су укупно трајале 28 потеза – у просеку 7 за сваку партију. Два ремија Гомес је склопио у 6 потеза, један у седам, а најдужа, од таквих партија, трајала је – читавих 9 потеза.

И ТО ЈЕ ЏЕНТЛМЕН!

Први међународни женски турнир играо се 1897. године у Лондону и завршио победом домаће шахисткиње Мери Рај која је успешно играла и на неколико мушких турнира. Али, њена шаховска каријера кратко је трајала. Разлог је једноставан: пошто изгубе од своје колегинице, шахисти често не могу да се савладају и почињу да се понашају крајње нетактично. Чашу стрпљења код Мери Рај препунио је џентлмен кога је матирала. Пошто се нашао у мат позицији, ударцем песнице порушио је са табле шаховске фигуре а шампионку је назвао – „тексаском кравом"! Партија је завршена, а са њом и шаховска каријера Мери Рај.

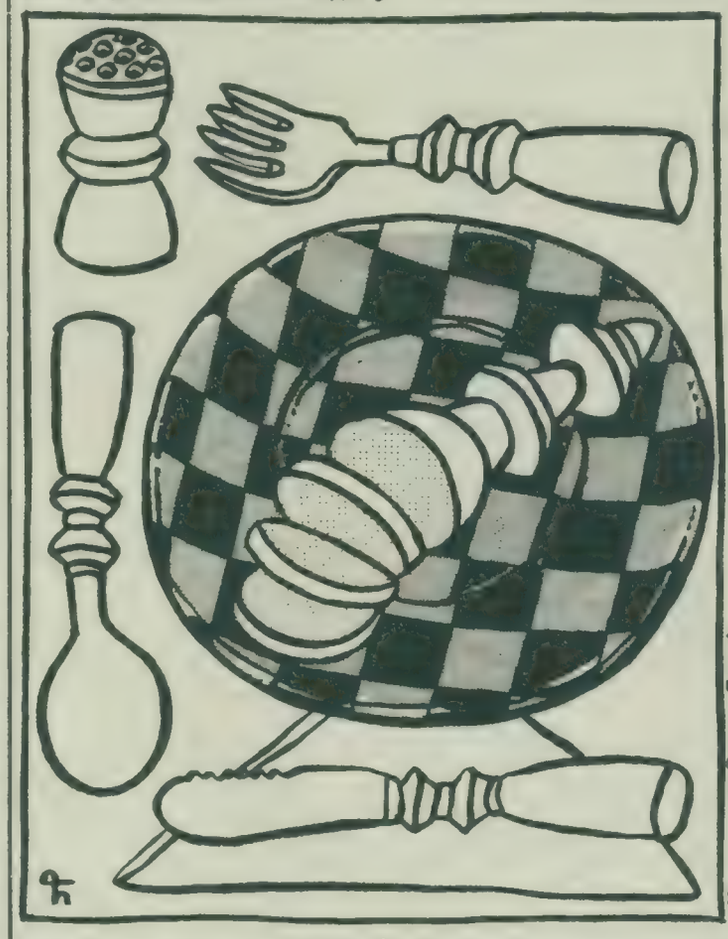

Илустровао: Растко Тирић

РОКАДА ФИГУРА

Средином прошлог века одржавали су се експериментални турнири у којима је била поремећена почетна позиција фигура. Енглези су 1868–1869. године, у оквиру трећег конгреса Британске шаховске асоцијације, организовали специјални шаховски турнир. На њему је био промењен распоред ловаца и коња (скакача). Бели ловци били су на пољима c1 и b1, а коњи на f1 и g1. С друге стране табле и црни ловци су били постављени на исти начин – на пољима c8 и b8, као и коњи – на f8 и g8.

Први на оваквим „поремећеним" турнирима, чији је циљ био избегавање утртих шаховских стаза, био је Џорџ Алкок Мекдонел (1830–1899), један од водећих шахиста света шездесетих година прошлог века.

ПАРТИЈА У ВОЗУ

Аустријска железница је на неким линијама, да би успешно конкурисала аутобуском саобраћају, увела специјалне вагоне´ који су опремљени шаховским гарнитурама па путници могу да скрате време играјући шах са новим познаницима.

Али, брзо се испоставило да „шаховски вагони" имају и своје лоше стране. Оде ли путник на партију шаха у суседни вагон, имао је шта да види кад се врати на своје место – испретуран пртљаг из кога је покрадено све што иоле вреди. Дешава се, не ретко, да најзагриженији шахисти толико утону у шаховске мисли да забораве на станицу до које су имали карту.

ШАХ КАО ЛЕК

У јануару 1893. године новине „Диселдорфер нахрихтен" саопштиле су занимљиву чињеницу: за време велике епидемије колере која је непосредно пре тога задесила Хамбург ниједан од многобројних љубитеља шаха, који су живели у том граду, није осећао ни најмање симптоме те болести.

На ту тему у старим арапским рукописима нађен је савет који је Јусати, дворски лекар Харуна ал Рашида, за време епидемије куге дао своме владару. Препоручио му је да, на сваки начин, што више игра шах.

– Та мудра игра – говорио је он – одвлачи од мрачних мисли које често воде до разних обољења.

Припремио
Славко В. Домазет

BEOSOFT – COMMODORE 64/128

игрице за компјутер

BEOSOFT је фирма за продају програма за *Commodore* основана 1989. До сада нам је поверење поклонило преко 6000 чланова из целе Југославије. За квалитетну услугу и фер однос према купцима 1991. године смо по анкети часописа *Svet Kompjutera* проглашени за најбоље продавце програма. Поседујемо преко 3000 програма. Ово је део из наше понуде. Постаните и Ви наш члан!

ЦРТАНИ ФИЛМ	АУТО-МОТО ТРКЕ	ПУЦАЧКИ
АКЦИОНИ	ФИЛМСКИ ХИТОВИ	ПУЦАЧКИ
СВЕМИРСКИ	РАТНИ	СПОРТСКИ
ДЕТЕКТИВСКИ	БОРИЛАЧКИ	ИГРЕ СА ТОП-ЛИСТА
НИНЏЕ	ЛУНА ПАРК	НАЈБОЉЕ ИГРЕ ЗА Ц-64
ФУДБАЛ	ИГРЕ НА СНЕГУ	КОШАРКА
ЖИВОТИЊСКО ЦАРСТВО	ИГРЕ БЕЗ ГРАНИЦА	НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1989
НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1990	НАЈБОЉЕ ИГРЕ 1991	ВЕСТЕРН
АВАНТУРИСТИЧКИ	ОЛИМПИЈАДА	ПОРНО
ДРУШТВЕНИ	СИМУЛАЦИЈЕ ЛЕТЕЊА	ЕНГЛЕСКИ ФРАНЦУСКИ НЕМАЧКИ
ХИТОВИ ДЕЦЕМБРА	ХИТОВИ ЈАНУАРА	ХИТОВИ ФЕБРУАРА

ИЗАБЕРИТЕ 4 КОМПЛЕТА И ДОБИЋЕТЕ ЈОШ 4 БЕСПЛАТНО (ОКО 200 РАЗЛИЧИТИХ ИГРИЦА 8 комплета на 4 касете)

Свака касета садржи упутство на нашем језику. Гаранција за све наше услуге је годину дана. Цена једног комплета износи 500* динара. ПТТ трошкове сноси купац. Пошиљку добијате за 3 – 4 дана. Касете можете наручити телефоном или писмом. *цене су подложне променама

НАРУЏБЕНИЦА

ДА, овим неопозиво наручујем следеће комплете:

.....

.....

име и презиме — место и поштански број

улица и број — потпис

BEOSOFT, ПОШТАНСКИ ФАХ 25
11050 Београд 22 ☎011-421-355

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

Уместо уобичајених описа, дајемо вам готова решења сврстана водоравно и усправно по азбучном реду. Ваш задатак је да их сместите на њихово места у лик. Да бисмо вам мало отежали, изоставили смо четири црна поља која треба да уцртате. Ако сте све добро урадили, у првом усправном ступцу добићете име и презиме великог српског просветитеља са слике.

ВОДОРАВНО: АРЕНА, БП, ВА, ДАН, ДЕШАВАЊЕ, ЕДАЛИНИ, ЕЛЕКТРОНИКА, ИНОВАН, ИНТРА, ИРИЈАНАЦ, ИРИНА, ЈАЊ, ОВИТИ, ОЗ, ОСТРИШИ, РАДОН, РОСТ, РОСТАН, СРКАТИ, СТРИНА, ТАКЕРИ, ТАРА, ЋИЛИМ, ЦЕСТА.

УСПРАВНО: АРИЈЕЛ, АШАНИН, ВИНАРИЈЕ, ДЕНИ, ЕСТРАДА, ИСТ, ЛЕОН, НАНИЗАМ, НИКО, ЊИ, ОСТАВИТИ, ПАРАВАНИ, РЕСТОРАН, РР, РЦИ, СТАРАНИК, ТАНАНА, ТЛ, ТОРИ, ЦО, ШТРИКАЊЕ.

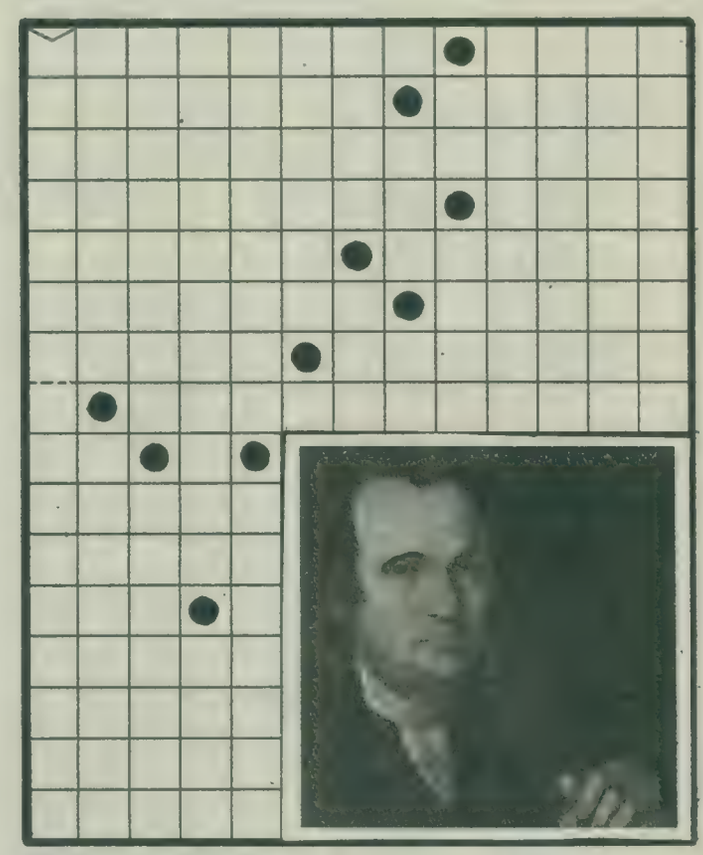

НЕГАТИВ – ПОЗИТИВ

Који од пет понуђених позитива одговара негативу из горњег левог угла?

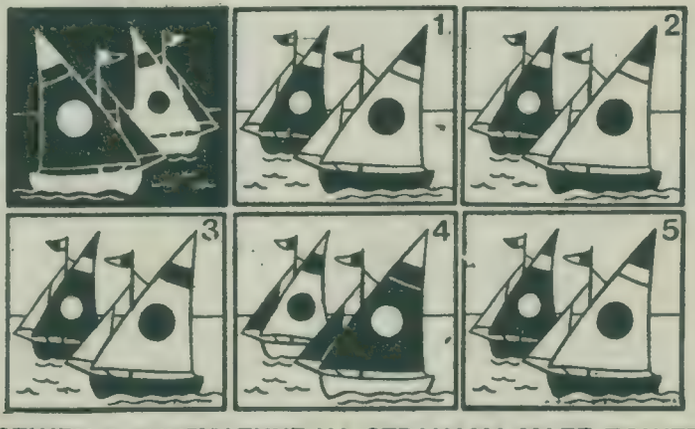

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

МАЛИ ПРИЈАТЕЉ ЗА СВА ГОДИШЊА ДОБА

ВРАБАЦ – дрзак, брбљив и надасве радознао

Иако су већ после две недеље у стању да лете, далеко од тога да су самостални. Родитељи још имају много посла око њих

Баците ли им мрвице на метар од вас, они ће се опрезно али храбро приближити. Прво ће доћи на око два метра раздаљине, а затим ће се примакнути поскакујући и непрекидно вас држећи на оку, дограбити мрвицу а потом одлепршати на оближњу ограду или терасу да је у миру поједу. И тако унедоглед јер увек пристижу нови са очевидним знацима страха са једне и халапљивог апетита са друге стране. Безобразни и дрски врапци ће се окомити на остатке вашег оброка док седите у башти неког ресторана или на тргу.

Да не помињемо земље где постоји традиција поштовања животиња. У парковима Лондона или Париза могу вам слетети на главу, јести из руке. Но, игра је свуда иста, чак и када се међу њима нађе понеки уљез. Голубови на пример. Сви они заједно, захваљујући великом броју пролазника, постају безочни у свом, назовимо, просјачењу. Ако се на тренутак нађете усред вртлога лепршања крила ових птичица, уверићете се која је од присутних врста најлукавија, најагресивнија и најуспешнија у постизању свог циља. Врапци, наравно! Готово свака мрвица је њихова. Успевају да их се дочепају и у лету.

У стопу за човеком

Врапци су у стању да се прилагоде најразличитијем окружењу. Човека прате готово свуда. Данас их нема само у неким пределима Азије (источним и југоисточним), у западној Аустралији као и екваторијалним и поларним пределима.

Храбри су, интелигентни, живахни, са израженом способношћу да уче. На пример, уче да певају – скромним цвркутом, додуше, али певају. Немачки филозоф Кант написао је 1803. године у својој „Педагогији": „Да бисмо се уверили да птице не певају инстинктивно, већ да се томе уче, можемо да направимо експеримент. Ако јаја канаринца уклонимо и заменимо их јајима врапца и излегле птиће одвојимо од гласова осталих врабаца, закључићемо да врапци могу да науче пој канаринаца, при чему добијемо врапце певалице."

Такозвани домаћи врабац Passer domesticus, о коме смо до сад говорили, потиче из предела Азије са богатом вегетацијом и са огранака Медитеранског басена. На европском континенту издвојио се Passer domesticus Italiae са смеђим предњим делом и пигментацијом која се појачава од севера ка југу. Познат је и мешанац (Passer hispaniolensis) црне боје кога многи сматрају за подврсту.

Врабац је моногамна животиња, а то је јасно свакоме ко је бар једном посматрао љубавне игре ових животиња. Мужјак се приближава женки гласно цвркућући, лепршајући крилима, са репићем подигнутим увис. Овакво парадирање често привуче и друге мужјаке тако да све прерасте у групно удварање са обележјима такмичења и агресивности. Али, женка је та која бира, а затим остаје верна свом изабранику? Заједно граде гнездо унутар пукотина, ниша, по крошњама старог дрвећа. Ту женка полаже четири до шест јаја, а затим она и мужјак наизменично леже на јајима 13 до 14 дана.

Младунчад се рађају голишава и слепа, неспособна да се старају о себи, али после 17 дана већ су у стању да лете. Ипак, ни после тог времена нису потпуно самостални и родитељи имају још доста посла око својих младих. Школа летења је непрекидан процес осамостаљења и они су стално уз свој пород.

Опрезно с њима

Наш мали пернати суграђанин није сувише омиљен, али ако се деси да гнездо падне или се уништи, ипак код човека изазива осећај нежности и жељу да помогне тим беспомоћним створењима.

Ево неколико савета ако заиста желите да им помогнете.

Ако је врапчић доста млад, он још увек нема страх од људи. Од свог спасиоца тражиће храну широм отварајући кљун. Ако смо упорни и ако му дамо одговарајућу храну, успеће да преживи. Период у коме младунче прихвата нашу помоћ назива се „импринтинг" и они тада још увек уче особине своје врсте, па онај ко их храни постаје нека врста узора. Птић тада губи страх од човека, штавише, ретко ће га напустити.

Далеко је чешћи случај да нађемо беспомоћног врапца који је мало старији и који помало лети, али је страховито збуњен. Треба обазриво да му се приближимо јер ће стално покушавати да умакне. Наиме, у овом стадијуму он у човеку види опасност, биће непријатељски расположен и неће допустити да га храните премда још увек не уме да се стара о себи. Наиме, добре две недеље након што се излеже потребни су му родитељи – да га заштите и да учи од њих. Отац и мајка, након што га нахране, уче га да лети да се, мало-помало, прилагођава околини, па ако младунче и даље држимо одвојено од њих то ће за њега, на жалост, значити крај.

Врапци, само на изглед скромни и ћутљиви, а заправо безобразни, брбљиви и надасве радознали део су наше свакодневице. Какви су да су, ми их ипак волимо.

С. П.

Снимио: Александар Путник

Уређује: Вито Недељковић

Картолине из давнине

Брат и сестра Роберт и Тереза често зароне у прошлост

Наши читаоци Роберт и Тереза Харангозо из Вршца, Хајдук Вељкова 25, послали су нам неколико занимљивих картолина, како су се некад звале разгледнице, старих око 115 година. Имају преко 200 картолина из прошлог века, а наследили су их од своје прабаке. Љубоморно их чувају свесни њихове колекционарске вредности.

Пре једног века ове картолине, или картончићи за дописивање, биле су прозор у свет, упознавање далеких градова, крајева, људи и обичаја, нека врста Мале поште, па смо одлучили да у овом броју то и буде: Мала пошта из прошлог века.

Алпски мотив из 1885. године. Име аутора на средини десно

Картолине или картончићи за дописивање у употреби су више од 120 година. Значи, мало касније од поштанске марке, која се појавила 6. маја 1840. године. Нису настале као жеља да се забележи траг са неког путовања и из непознатог краја, већ као реклама неког новог производа.

Године 1885. штампане су прве картолине са мотивима градова, као цртеж или доцртана фотографија (божићне честитке). Златно доба разгледница, или картолина, период је између 1900. и 1918. године. Цртеже за картолине радили су познати сликари као Тулоз-Лотрек, Пикасо, Кокошка, Дудовиц и други. Занимљиво је да се адреса исписивала на целој полеђини картолине, да би се тек касније тај простор смањио на половину а на другој половини исписивао се садржај.

У колекционарству разгледница постоје три главне групе: тематске (обухвата око 150 тема као што су љубав, авијација, војнички живот, фолклор, пропаганда, спорт, железница), ауторска (родови познатих сликара) и регионална (разгледница градова, крајева...).

Ево како је изгледала полеђина картолине

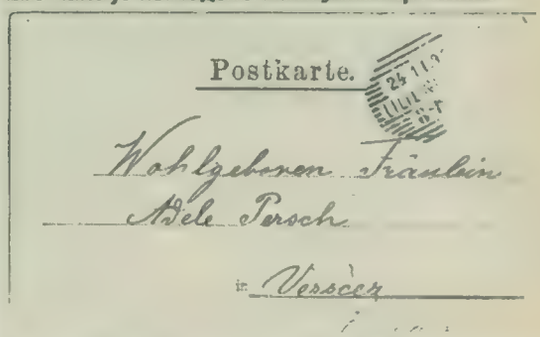

Кула астрономског сата у Прагу, сграђена 1812. године. Картолина је из 1887.

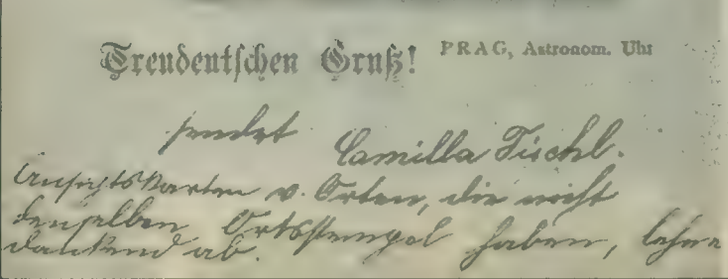

Поздрав из Габлонца (1887) уз божићне честитке и доцртане снежне пахуље

Загреб из 1888. године

Вероватно најстарија разгледница Вишеграда 1886.

Ове зграде и данас красе центар града. Вршац из 1889. године

Ако неко од наших читалаца има разгледницу старију од ове из 1886. године (Вишеград), нека нам се јави.

„ЗАБАВНИКОВ" КВИЗ

РЕШЕЊЕ

1. Викинзи, скандинавски ратници и поморци, за које се сматра да су стигли чак до Северне Америке.
2. Био је Италијан, али је пловио под шпанском заставом.
3. Шкотланђанин.
4. Јуриј Гагарин. Облетео је око наше планете 1961. године у свемирском броду „Восток I".

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА – ВОДОРАВНО: дешавање, рост, остриши, цеста, стрина, ростан, ријанац, тара, такери, инован, едалини, ирина, јањ, ј, скрати, о, електроника, бп, е, радон, арена, дан, н, овити, ва, оз, интра, ћилим.

Негатив-позитив: број 5

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2097

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" 11001 Београд, Македонска 29

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Помоћник главног уредника Славољуб Кецић

Уредник стрипа Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 368,40 динара, тромесечна 1.105,20 динара, полугодишња 2.210,40 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Обавештавамо претплатнике који врше претплату за иностранство, да НИП „Политика" убудуће искључиво прима претплату преко „EXIMPO" – AG, CH – 5034 SUHR, Bernstr- West 64, Schweiz. Тел. 310470 и 71, на КОНТО: FAX 310472 NEUE AARGAUER BANK, AARAU, Baahnhofstr. 49, CH – 5001 AARAU, Schweiz, Конто број: 21.4957.057.6

ПОЛУГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

САД	USD 35.–
СР НЕМАЧКА	DEM 89.–
ШВЕДСКА	SEK 374.–
ФРАНЦУСКА	FRF 211.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF 70.–

Трошкови АВИО превоза плаћају се посебно, независно од претплатне цене листа.

Директор др Живорад Миновић

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампање стварі, штампане стварі, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

ГАРФИЛД ИЗ БАЈКИ

ЧЕК СА ПАСУЉЕМ

ГАРФИЛД ЦРВЕНКАПА

ГАРФИЛДА ЗАЛЕПИТЕ НА КАРТОН И ИСЕЦИТЕ

ВАСИЛИСА ПРЕКРАСНА

МАЛА СИРЕНА

ПРИНЦ ЖАБА

ЗЛАТОКОСА

ШЕШИР ЗА ЧАРОБЊАКА

ПРОСЕЦИТЕ ПО ЦРТИЦАМА

КРУНА ЗА ПРИНЦА ЖАБУ

ГАРФИЛД ЧАРОБЊАК

ГАРФИЛД АЛИБАБА

Цвијин кутак

ВК 92

ВИДЕО БАРОМЕТАР

1. The Mirror Crack'd – Разбијено огледало (1980), Велика Британија. Редитељ: Гај Хамилтон, главне улоге: Анђела Ленсбури, Елизабет Тејлор, Рок Хадсон, Ким Новак, Тони Кертис, Едвард Фокс, жанр: трилер, трајање: 105 минута.

Поред Херкула Поароа, Агата Кристи је свету подарила још једног великог детектива – госпођицу Марпл. У филму „Разбијено огледало" ова симпатична, брбљива старица помаже инспекторима Скотланд Јарда да реше случај убиства које се догодило на селу, у једној филмској екипи. Забаван филм, у којем, како је то већ уобичајено, идентитет убице остаје до последњег тренутка тајна.

●●●

2. Bad Boys – Лоши момци (1983), САД. Редитељ: Рик Розентал, главне улоге: Шон Пен, Рени Сантони, Есаи Моралес, Али Шиди, жанр: драма, трајање: 109 минута.

Пошто је у међусобном обрачуну случајно убио млађег брата Пака Морена, шефа супарничке банде, Мик О'Брајен доспева у поправни дом. Недуго затим у дом долази и Пако решен да освети смрт свог брата. У сваком погледу изузетан филм, пре свега због вешто вођене приче, као и због сјајних младих глумаца на челу са (тада непознатим) Шоном Пеном.

●●●

3. No Holds Barrec – Без устручавања (1989), САД. Редитељ: Томас Рајт, главне улоге: Хулк Хоган, Џоан Северанс, Курт Фулер, жанр: акциони, трајање: 90 минута.

Звучи невероватно, али је истинито – кечер Хулк Хоган је тренутно један од најпопуларнијих глумаца у Америци (његов последњи филм „Командос из предграђа" доскора се с великим успехом приказивао и у нашим биоскопима). У филму „Без устручавања" он игра Рипа, ТВ звезду и врхунског кечера, кога Брел, власник супарничке ТВ мреже, покушава да наговори да дође да ради за њега. Будући да зна да је Брел умешан у разне сумњиве послове, Рип одбија понуду, али размажени богаташ то доживљава као увреду и одлучује да се освети Рипу тако што ће пронаћи борца способног да га „самеље" у рингу.

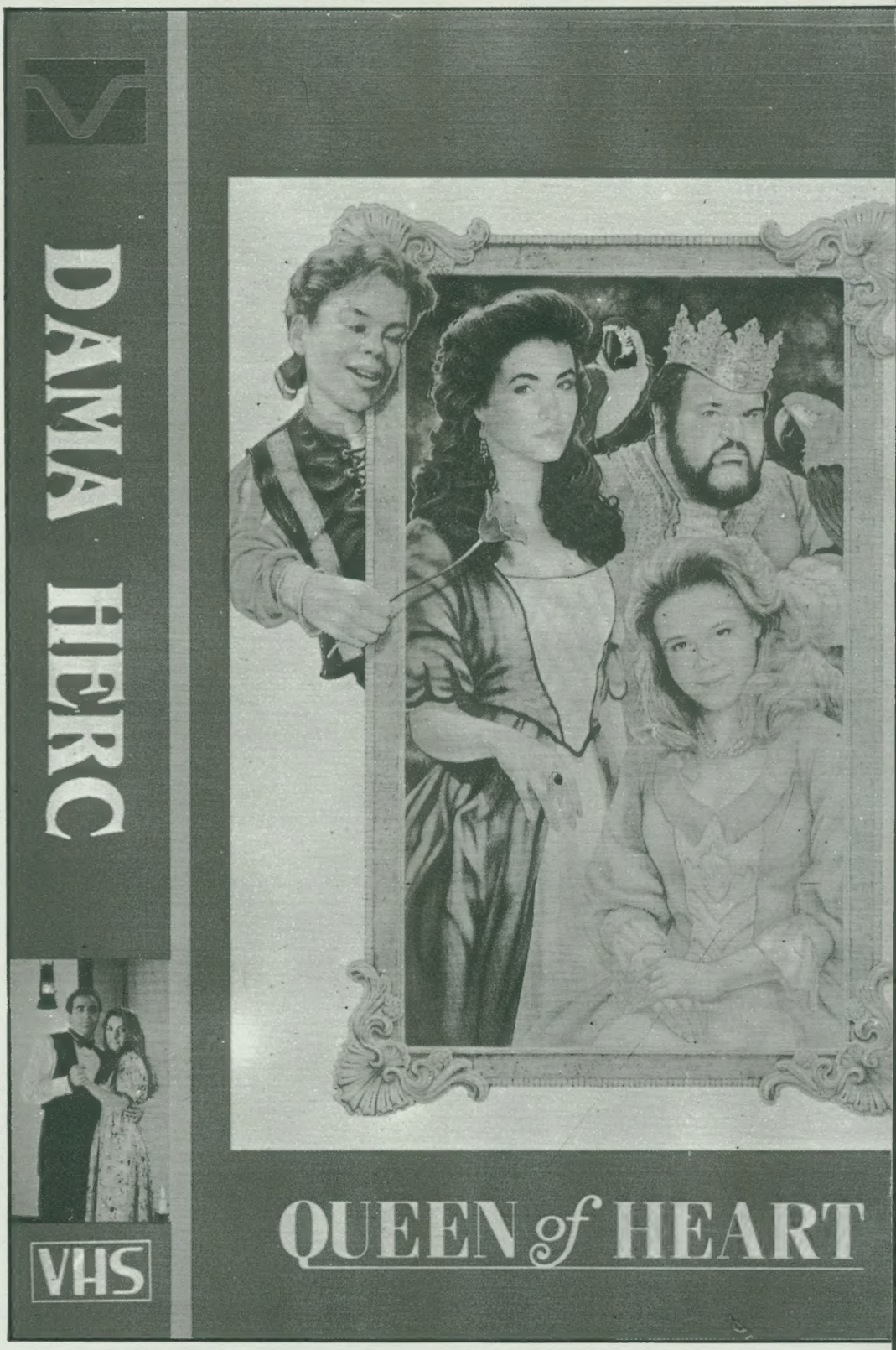

4. Queen of Heart – Дама херц (1989), Велика Британија. Редитељ: Џон Амиел, главне улоге: Анита Загариа, Џозеф Лонг, Ејлин Веј, жанр: драма-комедија, трајање: 112 минута.

Да би се удала за човека кога воли, Роза је спремна на све – чак и да прекрши породични договор о венчању са младићем из једне врло богате сицилијанске фамилије. У потрази за срећом, њих двоје долазе у Лондон. Добијају децу и све иде неким уобичајеним током до тренутка када се, много година касније, појави Розин несуђени муж жељан освете.

●●●

5. Eve of Destruction – Жена уништитељ (1991), САД. Редитељ: Данкан Гибинс, главне улоге: Грегори Хајнс, Рене Саутендијк, жанр: акциона фантастика, трајање: 93 минута.

За потребе важног владиног пројекта др Ева Симонс је направила робота сопственог двојника – уградила му је чак и своја осећања и меморију. Невоље су почеле када је у раду Еве VIII (како се робот зове) дошло до изненадног поремећаја и она постала машина за убијање.

Власник видео права за све поменуте филмове је дистрибутерска кућа „ВАНС" из Београда чијом смо љубазношћу и били у могућности да их погледамо.

В. Радосављевић

WALT DISNEY
МИКИ
ХАЈД'МО ЈОШ ЈЕДНУ ПАРТИЈУ, ШИЉО!
ЖАО МИ ЈЕ, МИКИ, АЛ' ЖУРИМ КУЋИ!
БРЗО, БРЗО... МОРАМ ДА ЗАСПИМ ШТО ПРЕ!
ДИЖИ БРЗО ТУ КАПИЈУ!
ОДМАХ, ВИТЕЖЕ!
ДОБАР УЛОВ, КАПЕТАНЕ!
НИЈЕ ЛОШ, СМАЈЛИ... НИЈЕ ЛОШ...
НАПРЕД, ШЕФЕ, ПОКАЖИ ИМ!
БЕЗ БРИГЕ, СИНКО...
ВИДИМО СЕ НЕКАД У ИСТО ВРЕМЕ!
ОДОХ... МОРАМ УСКОРО ДА СЕ ПРОБУДИМ!
СЛЕДЕЋЕГ ЈУТРА...
ПОГЛЕДАЈ ГА, СТАЛНО ЗЕВА! НИЈЕ МИ ЈАСНО ОД ЧЕГА ЈЕ УМОРАН!
АААА!
WALT DISNEY